

Ukininkas

LIETUVOS
UKININKŲ LAIKRAŠTIS

.....
IŠEINA KAS MĖNESIS VIENĄ KARTĄ.

Prekė laikraščio:
Prusose iki parubežio 2½
markių arba 1,20 kap.
I Ameriką ir į kitas svetimas
žemes 4 marki.
I Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

Prekė apgarsinimų:
Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 feningių.

Lietuviai, skaitykite ir platinkite „Ukininką“!

Kankintinių kasa.

Prasidėjus bjauriam persekiojimui lietuvių tautiško kylimo iš pusės maskolių nežmoniškos valdžios šituose paskutiniuose metuose, lietuviai ypatingai parodė stiprumą savo drąsios, brandumą tautiško susipratimo, guodojimą prigimtos kalbos ir vardan meilės Tėvynės da drąsiai ir veikliau ėmė kovoti su savo nedoru priešu.

Nieko gero žmogus negali įgyti be darbo, be vargo, be pasišventimo, ką vadina paprastai žmogaus kova už buvį, — teip ir mes lietuviai nesulauksime laimingesnės valandos be tikros kovos ir tikro aukavimosi už šventas žmogaus tiesas, kurias nori galutinei mums išplėsti maskoliai. Šitie-gi paskutiniai metai mūsų kovos, kaip sakiau, parodė mūsų didelį darbštumą, tvirtumą ir ne vienas mus brolių pastojo tikru Lietuvos kankintiniu dėl savo Tėvynės labo.

Kartus-gi likimas mūsų brolių-kankintinių tuojaus atsiliepė mums į širdis; mūsų tėvynainiai suskato rinkti aukas sušelpimui nelaimingųjų, nustojusių kėsnio duonos ir juo toliau, juo randasi daugiau gero širdies lietuvių, kurie noriai tiesia duosningą ranką tiems savo broliams.

Ypatingai šiam dalyke atsižymi mūsų broliai-amerikiečiai. Nors jie gyvena už šimtų mylių nuo nuo Tėvynės, vienok meilė gimtinės šalies, meilė prigimtos kalbos itin juos riša su Lietuva ir jos gyventojais-lietuviais. Visoki reikalai Tėvynės jiems lygiai teip-pat rupi, kaip ir mums, gyvenantiems pačioje Tėvynėje, — žodžiu sakant, jų širdys gyvena mūsų širdyse, — jie jie su mumis verkia ir dainuoja!... Štai jau jie-jie surinko gana daug aukų ant kankintinių ir bėpalovos vis renka, nuolatos ragindami per savo laikraščius prisidėti prie to pagirtino darbo kiekvieną gerą lietuvį, kožną dorą tėvynainį. Teisybė, jie gyvena didesnioje laisvėje, daug turi draugysčių, gali daryti susirinkimus, atvirai skaityti laikraščius arba kalbėti žodžiu, tai tas viskas juos greičiau

sujudina prie bet kokio gero darbo ir jiems pridūoda veiklumo.

Mes-gi nelaimingi esame po baisia priespauda maskoliškos letenos, ką tik darome vis su baime, didžiausioje paslapyje, kad neužtraukti ant savęs skaudžius pančius, per-ką ir visoki geri darbai pas mus silpniau apsisireiskia ir vargiau randa pasekėjus. Nežiurint ant visokių kliūčių vis-gi skaitlius labdarinių žmonių tolyn dauginasi, aukavimas ant kankintinių labo kaskart duosnesnis darosi, — tai aišku, juog supratimas apie reikalingumą šelpti nukentėjusius dėl visos tautos labo eina didyn.

Ar-gi gali kas abejoti apie reikalingumą pagalbos artymui jo nelaimėje?

Ar-gi nors vienas geras tėvynainis ne sakys, juog tie mus broliai kenčia už mus visus? Ar-gi pati žmogaus dora ir meilė Tėvynės ne verčia mus paduoti kits kitam ranką? Ar-gi reikia didesnės spėkos ir drąsos, jeigu eisime visi išvien?

O ar gali buti baisesnė valanda, jeigu vienas mus brolių, kovojusių dėl mus visų labo, paskendęs varguose ir miršta iš bado, matydamas mus sočius ir pilnus gėrybių? Ar-gi tai pridūotų jam drąsą? Ar-gi jo dejos nepersmelktų kitų brolių širdis, ar neapimtų baimė ne vieną, užmušdama jo drąsą? Jug ne vienas neabejosite, juog draugai nelaimėje, tai didžiausia žmogaus stiprybė, kaip kunui, teip ir dvasiai! Tai išganingiausias vaistas nelaimingiems! tai didžiausias turtas pavargėliams!

Užtai-gi kiekvienas gali suprasti, kaip reikalingos yra aukos Lietuvos kankintiniams, — kad ne tik mes sušelpiame jau kenčiančius, apgindami nuo vargo jų kuną ir dvasią, bet ir kitiems kovojantiems už ta-pat idėją pridūoda drąsos sekti tvirtai anų pėdomis.

Tokiu budu kankintinių kasa yra butinai ir didelei reikalingu dalyku dabartiniam mūsų politiskam gyvenime, nės mūsų kova su nešvariu priešu nės ant valandos negali pasiliauti ir ne vienas tai kitas iš kovojančių gali patekti

į priešio nemalonius nagus, ir šauksis mūsų pagelbos.

Tokia kasa tai tikras agitatorius mūsų judėjimo, nės matydami prieš savę pagelbą nelaimingam likime mes drąsiai žengsime pirmyn, artyn savo siekio. Jug tai yra toks pat apsisergėjimas nuo nelaimės, kaip kad apsergstime nuo ugnies savo triobas, javus ir kitoki turtą — ar gi tuomet žmogui ne ramiau, drąsiau gyventi? Čion-gi mes apsergstime ypatingai ir savo idėją.

Dėlto-gi visi lietuviai, kam tik rupi Tėvynės labas, kiekvienas pagal savo išteklį aukaukime ir rinkime aukas ant Lietuvos kankintinių, rupinkimės apie kits kitą, kaip brolis apie brolių, tada mums bus lengviau kovoti už savo sunkų buvį ir kęsti atsitikus nelaimei!

Mes privalome rupintis ne tik apie pačius kankintinius, bet ir apie likimą jų šeimynų, jeigu išplėšus iš lizdo tėvą, liekasi vargingam padėjime jo pati ir vaikai, jie-gi tai yra dalis to kankinimo, apie ką lygiai negalime užmiršti tai y. turime šelpiti juos kaip ir patį kankintinį.

Dėl patvirtinimo neužginamos teisybės mano žodžių štai privesiu pavyzdžius šitos žodžius vieno Lietuvos kankintinių:

„Nesibijojau paklinti į kalėjimą, tik baisu buvo, kad jeigu nieks apie manę nesirupis, nuo nieko nejausiu jokios pašėpos, bet ir akys mano nušvito tamsiam kalėjimo urve, kada sulaukiau keletą skatikų nuo savo draugų ant duonas kšnio, — tuojaus man pasidarė ramiau, smagiau, — vėla, rodos, jau aš ant laisvės ir vėl dirbu išnauju da su didesne drąsa“...

Arba štai žodžiai vieno knyganėsio:

„Pirma aš labiausiai bijojau, kad išgutam kur į Viatką ar į Sibirą nereiktų badu nudvesti, dabar-gi nieko nesibijau, — ar žut, ar but, — velku per rubežių knygas, kaip drutas, ir jeigu pakliučiau kokioje, vis plynia negrėbs: Lietuvos geri žmonės susimylės ant kankintinio! Štai jau kelis syk buvo apgarsinta „U-ke.“ aukos ant kankintinių, prisiunčiamos iš visų šalių, o dabar neseniai girdėjau, juog broliai-amerikiečiai vėl parsiaunčia keletą šimtų markių ant kankintinių.“

Ar-gi tai nepriduoda mums drąsos? d. d.

Daina Lietuvos vargdienėlio.

(Gaida: „Tu arielka, tu pilkoji iš kur“ tu atėjai ir tt.)

Mes susiję į pulkelį pakalbėkim meiliai, Čia plėšikų mes nebijom, padainuokim dailiai. Rankas kojas baisiai gelia nuo sunkių darbėlių, Širdis trankos, galva skauda nuo didžiū vargėlių, Ar tai lyje, ar tai sniega, reikia procevoli. Ar tai karštis, ar tai šaltis, negali sustoti,

Anksti kelti, vėlai gulti reikia kožną dieną, O nēr laiko pailsėti nē valandą vieną. Prastas maistas, silpsta kunas sveikata mažinas, Menks drabužis, vargas didis ir grabas artinas. Oj kaip vargstam mes ant svieto, laukiam laiko gero,

Tie šėtonai mus skriaudėjai vis blogesniai daro, Prastai dengia ir maitina mažai pelno duoda, O prie darbo družiai laiko šeria duona juoda, Geras grudus jie parduoda, o niekus palieka, Nežiuri ant darbininko, tą laiko už nieką, Visaip suka tie šėtonai pelno nenor duoti Mums vargdieniams darbininkams tankiai reik badooti.

Kolei jaunas, kolei sveikas, kol tinki prie darbo, Tai tada laimės šaltinis, da tik pusė vargo, O kaip senatvė ateina, nēr kur pasidėti, Akys žiba, pilvas liepia ubagaut pradėti, Tada tai vargas didžiausias: almužnos neduoda — Kad galėtum gyvas lystum į žemelę juoda, Dėlto kol jauni broleliai imkimės į galvą, Kur turėsime senatvei dėl savės pagelbą, Kunigėliai iš sakyklų mums pamokslus sako, Jiems nerupi vargdienėliai ką sėdi ant tako, Sako: „kodėl tie ryjikai grašio neužlaikė, Ko čia smirdit šalę tako“, praeidami šaipos, Keikia burai, keikia ponai, keikia kunigėliai: Mat vargdienų jų kišeniuos baigias pinigėliai, Mums tik liepia poterianti ir Dievo bijoti, Kad jie sau valnai galėtų mums ant sprando joti, Nuo mus šviesą jie kavoja mus baisiai vargina, Pats ant svieto turtų jieško, mus dangum ramina.

Mes parpuolę bažnytėlę šaukiam: „Tėve mūsų!“ Ir pagelbos nesulaukę per žemelę Prusų, Drąsei einam už marelį, ten laimės jieškoti. Ten nereikia badą kęsti, nē gudų bijoti, Ten laikraštį išsiplėtę sau ramiai skaitysim, Tenai „Viatkos“ nē „Kamčatkos“ jau nepamatydim, Ten doringai apseidami sau ramiai gyvėsime, Į draugystę susitvėrę laimingai pasėsime, Teip laimingai gyvėdami sulauksim dieneles, Kada mus šviesias akeles apibirs žemelės.

Ir vėl vargas, juog Tėvynės negalim užmiršti, Širdis traukia į Lietuvą, norėtume gryžti Savo kaulus ten pakasti ir žemę galėti, O paskui ik svieto galo ten ramiai gulėti, Duok tai Dieve, kad tai vyktų ta mano kalbelė, Kad į Lietuvos langelį išviestų saulelė, Kad vadovai mus lupikai turtų nerankiotų, Atmintų juog broliais esam tada mus užstotų, Dabar turtuose paskendę gyvuliškai daro, Nuo tamsuolių vargšų plėšia sau per pilvus varo. Bėda ant svieto gyventi, kad nėra teisybės... Tankiai tenka pamatyti velniškos baisybės, Kada vyrai atsibusim, pradėsime judėti?!... Sudiev, broliai, nėra laiko man daugel kalbėti.

Klipyta.

A. a. Daktaras Petras Matulaitis.

Pabaigoje balandžio mėnesio šių 1900 m. tolimoje Viatkos gubernijoje Kotelnico mieste pasimirė daktaras Petras Matulaitis. Gyveno jisai tenai ne iš savo liuso noro, bet ištremtas pavasarį 1899 m. kartu su daugeliu kitų lietuvių už platinimą apšvietimo ir tautiško susipratimo terpu savo brolių lietuvių. Tai yra da viena auka išplėsta Lietuvai nožmios maskolių valdžios!

Paduodame nors trumpai amžiaus bėgi to mirusio mūsų vientaučio. Gimė ir augo Stebuliškių kaime Liudvinavo parapijos Kalvarijos pav. Mokinosi Starpolės gimnazijoje ir Maskvos universitete, kur rudenį 1890 met. apturėjo gydytojaus diplomą *cum eximia laude*. Pabaigęs mokslus tuojaus pasiskubino sugrįžti i Lietuvą, apsigyveno Vilkaviškio mieste Suvalk. g. Čionai i trumpą laiką jaunas daktaras apgarsėjo kaipo išmintingas, doras gydytojas ir geras žmogus. 1894 m. ant tolo laiko buvo iškeliavęs i Karaliaučiaus universitetą da labjaus prasilavinti medicinos moksluose. Sugrįžęs pabaigoje tų pačių metų vėl apsigyveno Vilkaviškyje, kur neilgai pabuves persikėlė i Seinus užvaduoti savo susirgusių draugą daktarą Kauką. Numirus nepoiglam šiam daktaras Petras Matulaitis tapo valdžios užtvirtintas ant gydytojaus Seinų ligonbučio. Seinuose daktaras P. Matulaitis praktikavo su geru pasisekimu, iki nepakliuvo i žandarų rankas: 1897 metuose tapo jisai iškrėstas, suimtas ir pasodintas i Starpolės kalėjimą. Persėdėjęs 10 nedėlių tapo paleistas ant kaucijos, buvo vėl sugrįžęs i Seinus, apsiavedė su našle p. Kaukiene. Pavasarį 1899 m. parėjo nusprendimas išsikraustyti i Viatkos guberniją ant 3 metų. Čionai išpradžių maskolių valdžia buvo nepavelijusi nė gydymu žmonių jam užsijimti; tiktai paskiaus pasisekė jam išsiprašyti nuo ministerio daleidimą gydyti ligonius.

Kaipo geras žmogus ir išmintingas daktaras jisai greitai čionai pagarsėjo. Net ištolinų sodžių žmonės ėjo pas jį pulkais aplenkdami savo rundavus „remstvų“ daktarus. Visus nertėlius jisai gydė dykai. Užtatai protėjerejus Soboro tėvas Serapijonas*) liepė dykai duoti vietą ant kapinių numirusiam daktarui: „griekas butų imti pinigai nuo daktaro gydžiusio visus pavargėlius dovanai.“ Teip pasakė tasai pravoslaviskas prabašcius, pasak maskolišką laikraštį „*Volžskij Vestnik*“ (N. 86. 1900 m.)

Nimirė a. a. daktaras P. Matulaitis pačioje jaunystėje, tik 35 metų turėdamas, numirė, gali sakyti, kaip kareivis koksai bepildydamas savo daktariškas pareigas, nės užsikrėtė šiltine nuo ligonio ir iš to pasimirė. Ant lietuviškos dirvos

a. a. daktaras Petras Matulaitis pradėjo darbuotis gana anksti, universitete Maskvos tebebudamas. Jisai tuomet parašė ir atspandino bene „*Šviesojė*“ ilgoką straipsnį po vardu „*Naudingi ukėje gyvulukai*“, toliaus jam priguli straipsnis — „*Mikro organizmai*“ patalpintas *Varpe*, daugybė korespondencijų *Ukininke* ir *Varpe*, kur jis pasirašydavo — *Paulius*. Teipogi Petro Matulaičio parašyta straipsnis *apie niešus*, kuris patilpo bene viename *Lietuvos Ukininkų kalendoriuje*.

Reikia da pridėti, kad tulą laiką a. a. daktaras Petras Matulaitis buvo vienu iš *Varpo* ir *Ukininko* vedikų. Neturėdamas po ranka šaltinių negaliu išskaityti visų raštiškų darbų a. a. daktaro. Lai tai padarys kas gali paimti tas žinias iš pirmutinių rankų.

A. a. daktaras Petras Matulaitis paliko našlę su dviem mažais vaikeliais. Broliai velionio daktaro ir-gi yra jau atsižymėję ant lietuviškų dirvų vienas yra Amerike kunigas, du yra Viatkos gubernijoje nubausti valdžios.

A.

† Musų dienų stebuklai.

Kitą kart, sako, daug budavę ant žemės visokių stebuklų. Tankiai atsitikdavo sutikti bevaikščiojant po žmones P. Dievą su aniolais arba Jezų su apaštalais. Dar ir musų seneliai gali papasakoti daug tokių atsitikimų. Bet dabar, sako, ne tie jau laikai, svietas pasileido, nebeklauso žodžių Dievo, ir Dievas niekados neblanko žmonių. Tiktai ar vieną sykį dievo-baimingiems piemenėliams pasirodžiusi ant akmenio Motina Švenčiausia, beverkianti dėlei žmonių nuodėmių. — Norint stebuklai dabar retai beatsitinka, bet žmonės yra labai linkę tikėti i stebuklus. Ir nestebėtina. Žmonės nusidirbę, nusikamavę, alkani ir ligoti niekados nesibijo mirti, kad ant galo po vargingo žemiško gyvenimo gauti nors aname sviete amžiną atilsį; ant galo jis išsiluosuoja ir nuo mokesčių, ir nuo bado ir ligų, ir nuo visų blogų pusių gyvenimo, kurios spaudžia tiktai vienus žmones — darbininkus, po smert nebėra nei bizuno, nei kalinių, labai gerai žinomų prastiems darbininkams, tai kaip-gi čia nelaukti smerties. Arba kaip-gi neitiktė žmogui i stebuklus, kurie jam gal atnešti laimę, išgydyti nuo ligų ir išgelbėti nuo bado! Ir žmonės laukia stebuklų, trokšta jų ir . . . atranda. Stai koks stebuklas atsitiko praėjusioj vasaroj Gudijoje, Voronežiaus rėdyboje, kur gyvena žmonės dar blogiaus, negu pas mus Lietuvoj.

Kaime Dausinė, ant kranto upės Dono, daug metų augo augštas gluosnis (žilvitis). Ten buvo tokia drėgna vieta, kur po žeme teka daug šaltinių ir upelių; tokių vietų ir

*) Matyt Kotelnice nėra katalikų kapinių.

Lietuvoj' daug galima matyti: pakalnėse ant gana augštos vietos žemė drėgna šlapia, i pakalnę mušasi šaltiniai. Ant viršaus tokios nuolaidžios pakalnės stovėjo ir tas gluosnis. Šaltiniai, tekėdami po žeme, dasiklausė prie šaknių gluosnio, ir tas gluosnis su pajiega vandenio nesitikėtai nušliaužė nuo savo pirmesnės vietos i pakalnę per kokios 15 sieksnių. Žmonės nesuprasdami ir negalėdami išaiškinti sau priežasties tokios kelionės gluosnio paskaitė tą atsitikimą už stebuklą. Žinia apie tą stebuklą labai greitai prasiplatino netiktai po Voronežiaus rėdybą, bet ir dar toliaus. Žmonės tukstančiais pradėjo plaukti iš visų pusių prie stebuklingo medžio, meldamiesi prieš jį kaip prieš kokią šventenybę. Vargdieniai žmonės iš tos vietos, kur stovėjo gluosnis, ėmė purvus; gėrė ir pylė i butelius purviną vandenį, tekantį iš šaltinių; nešė su savim namon iš tos vietos šakeles, akmenėlius, šmiltis, žolę ir kitus daiktus, kurie žmonių akise igyjo stebuklingą pajiegą. Atsirado ir išaiškinantis tą atsitikimą padavimas: buvo, girdi, senuose laikuose toj' vietoj' kur stovėjo gluosnis, klioštorius, kuriame seniaus gyvenęs šventas žmogus, kurs su padėjimu Dievo ir atsiuntė žmoniemis tą stebuklą.

Iš tos priežasties tarp žmonių dabar auga dar kiti nauji padavimai ir stebuklai, kurie dar labiaus pritraukia prie to gluosnio žmones. Sako, kad per vieną tiktai sanvaitę perbuvo pas tą gluosnį lyg 20 tukstančių žmonių. Sako, buk atsiradęs ir savininkas-gaspadorius to gluosnio, kurs, žinoma, naudojosi iš to stebuklo dėl labo savo delmono, parduodams dievobaimingiems vargdieniams šventą purvą ir šventas šakeles gluosnio. Žinoma, dėlko nepasinaudoti iš tokio ypatingo stebuklo ir iš žmonių duosnumo! Jug įeigu nuo kiekvieno paimti nors po griviną, ir tai galima tukstančių susidėti, o čia galima dar ir brangiaus parduoti: prasti žmonės jug nesigaili pinigų už šventus daiktus — paskutinį grašį atiduoda; ar jiems kas nugarą su bizunu ardo, ar mokesčiai spaudžia, ar badą ir šaltį jie kenčia, — jie viską priima su dėkingumu nuo Dievo ir nuo žmonių. Istikro, jie yra verti karalystės dangaus!

Bar:dyla.

Korespondencijos.

Suvalkų gub.

Vilkaviškis. Per Velykas du kareiviai, išleisti vyresniųjų kiaušiniuoti Starkų kaime Vilkaviškio paviete, pasivogė mėsos nuo vienos grintelninkės, bet žmona greit pasigedus ėmė kareivius vytis. Tie matydami, kad darbas nenusisekė, numetė jai gabalą mėsos, bet viską atiduoti jiems buvo gaila; tada žmona, matydama godumą maskolių, pradėjo šaukti pagalbos.

Išgirdę riksmą aplinkiniai gyventojai pradėjo bėgti žiurėt. Matydami tai maskoliai šoko bėgti, vyrai — vyt (kiti net raiti), ant galo pavijo juos Jurksų kaime. Davyti maskoliai, nenorėdami pasiduoti gerumu, pradėjo laidyti i vejančių akmenis, rėkdami ir keikdami: — „ar jums smertis ar mums, o nepasiduosime!“ — Viens maskolius pabugęs šoko bėgti ir dasigriebęs luoteli persiyrė su rankoms per užtvinsią Šešupę, pabėgo ant Pilviškių stacijos, o iš ten i Vilkaviškį, kur davė žinią vyresniamjam. Likusįjį smarkuną, parsibloškę ant žemės, gerai sukaustė vyrai lazdomis ir surisę nuvarė i Oškinių kanceliariją, kur jau rado atėjusį iš Vilkaviškio vakmistą, katras su pagalba vaito sugadijo, meldams dovanoti ir neatiduoti maskol-palaikio po sudu.

Kaimavietis.

Pažeriai (Vilkaviškio pav.) Vaitas ant medžioklės. Pažerių vaitui kasžin'kas pranešė, ar gal pats užuodė, juog tuom ir tuom keliu pavakariais važiuos per jo valsčių keletas vežimų emigrantų, iš kurių vieni keliavo i Ameriką, o kiti i Prusus ant darbo. Netinginys vaitelis tuojaus užsikinkė arklius ir kuogreičiausiai lėkė i Pilviškius, kur pranešė apie tai žemskiams, juog ten ir ten reikia emigrantams užstoti kelią, ir pats drauge su žemskiais išvažiavo jų gaudyt. Tuom tarpo važiavo trys vežimai emigrantų, tai du iš jų išstruko ir nupyskėjo savais keliais, o iš trečiojo visi iššoko ir pasklido i laukus, iš kurių tiktai trys vyrai tapo pagauti ir atvartyti i Pilviškių kanceliariją. Vienok juos tuojaus paleido, nės visi turėjo raštus.

Užtai-gi mus vaitelis, kaip sakosi, liko be „štikio“, tik alaus prisisiurbęs sugrįžo namon. Teisybė, jisai da gavo gražiai iškolioti nuo žydėlių:

— Ui, kur tavo gėda, tu pijoke?! Ar tu čia kokius vagis, razbaininkus suėmei? Tu nekaltus savo žmones užpuoli! Ui, kas pas jus per viera — einate viens ant kito, kaip vilkai!...

Teip olbijo Pilviškių žydai Pažerių „Policiantą“ ant vidurio ulyčios prie daugelio žmonių. Kas-žin', ar pašista kiauľė debesį?

Pažerietis.

Šunskai (Marijampolės pav.) Netoli Pilviškių ties Sausbalių kaimu neseniai rado Šešupėje prigėrusį žmogų. Lapatuką iš kaimo Šunskų. Pagal rastus ženklus matyt, juog jisai yra nužudytas, bet kas jį nužudė ir imetė i vandenį, da ne susekta. *Sausbalinis.*

Naumiesčio pav. Pustelninkų valsčius (Lemistvos) per šitą paskutinę sueigą (gegužio m.) visi vienu balsu nutarė, kad nė vienas jų valsčiaus bežemis gyventojas neturėtų tiesos gauti pasą i užrubežį — mat, tada, girdi, bernai negalėtų teip lengvai išeiti i

Prusus ant darbo ir nebutų tokia didelė stoka darbininkų ant vietos, — ir jie jie reikalavo tą „prigovora“ užtvirtinti. Tuomet pirmsėdis susirinkimo pav. viršininkas pakėlė jiems (žinoma, ant juoko) kitą klausymą dėl apsvartymo, kaip antai: ar ne norėtų gospadoriai, kad išbėgus bernui, kuris buvo susiderėjęs pas gospadorių ant ištisų metų, apsudytų jį sudas į „katorgą“ (prie karo). Ant šito klausymo visi vienu balsu atsiliepė „norim norim“.

Tai-gi, matote, kaip da kvaili mus žmonės ir dar-gi teip viešai rodo savo kvailumą, kad net viršininkas neiškentė nepalaikęs jų ant juoko. Jiems rodosi, kad valsčius savo nutarimu viską gali padaryti — ir saulę į kitą kelią pakreipti! Čion aišku, juog jie jie norėtų, kad visus bernus priristų prie jų amžina nelaisvės virve, kad jaisiais galėtų arti ir akėti pagal savo valią t. y. geidžia sau vergų. Bet kas-žin' ką pasakytų tie pats ukininkai, jeigu visi jų bernai susirinkę nutartų, kad ant ukininkų uždėtų senovės baudžiavą? Tikrai nereik „Saliamono“ ant šito atsakyti. Ar nesutars Pust. valsčius per kitą sueigą, kad jiems paveltų karti tuos nepaklusnius bernus? Bet geistina žinoti, kaip elgtusi ukininkai, budami vietoje savo bernų. Ar-gi jie patys neitų ten, kur sąlygos darbo yra geresnės, kur daugiau uždirba? —

Meištinis.

Liudvinavas. Kaime Tarišiškių pas davatką Liutvinieneį atsirado velnias. Atsitiko tas tokiu būdu: klebonas nupirko girioj medžius ir kaip žinoma, talka suvežė ant klebonijos. Kada suvežė klebonas paėmęs meistrą medžius aptašė sugatavo ir atidavė Liutvinienei, ba klebonas Liutvino nelabai užkenčia. Žinoma parapija už tokį pasielgimą gana pyko ant klebono, bet kas iš to pykimo: „prieš vėją nepapusi“, anot jo pasakos.

Teip tasai žmogelis suvežęs medžius pas savę, pastatė puikią seklyčią. Atsibuvo vieną nedėdienį didelės pokilis, buvo klebonas, A. Kriščiūnas ir daug — daug kvieštų svečių.

Bet štai nelaimė — kitą nedėlią atsiranda velnias, ima mėtyt akmenimis pieskoms ir t. t. Žinoma, nelabai smagiai atsiliepė tas dalyks ant pačių gyventojų, teip sulaukę utarninko atvažiavęs Liutvinas į Liudvinavą užpirkė mišias ir parvežė kleboną šventyt — led neled apstapdė velnią.

Bet kalbos ir juokai tai teip kaip į varpus mušant eina...

— Pas mus labai didelė emigracija: darbininkų tiek išėjo, kad negalima jokių būdu gaut; kuris ukininkas turėjo tris keturis bernus tai vos ne vos turi vieną arba nė vieno, teip ukininkai priversti yra pakelt algas, kad sustabdyt emigraciją o čia nēr iš ko; labai ukininkas rets neturi skolos.

Ukės turės nupult dėl stokos darbininkų. O mus maloningiausioji valdžia apie tai nesi-rupina, kad palengvyt padėjimą ukininkų, o tik siurbia kaip dielė.

Kalnėnas.

Liudvinavas teip atsižimėjo išgamais ir denuncijantais, kad net gėda ir pasakyti. Suėjus su kuo turi teip atsargus buti, kad ką neprasitart ant caro, bei ant jų pačių išgamų, atskiriant kelioliką kuone visi užsiima liežuva-vimu ir ką išgirdęs niekados nenutylės, bet bėga skust žandarams arba žemskiams. Ale tai vis ne tiek buna bėdos, bet kada paskundžia mus guodotinam klebonėliui, A. arba K. tuo kart jau reik laukt kratos, ba tie mat prieina prie aukštesnės policijos.

Pirmą vietą užima mus klebonas Orinta, kuris netik ka nesigėdi denuncijuot, bet da iškeikdamas iš sakyklos išvadina vilkais, ožeis šunimis ir tt. Davatkas-gi ir šėip patinkamus jam vadina avelėms: ana avelią riša — tyli, vilną kerpa — tyli, pjauna — tyli: avelės, girdi, ir nesibado, kaip šie gyvuliai.

Ant antros vietos sėdi mus teisdaris A., kursai netik ką denuncijavoja, kaip sakau, bet jam priešingas niekados bylos nelaimės, nors ir jo teisybė būtų.

K. ir nepatingi denuncijuot, bet da ir šėip su savo pažįstamais girtuoklaujant, pasigiria, kad jis žinas, kas da tur atsidurt Kalvarioj — tada, girdi, nieks nelpis atsišaukimų ir bus tyka. Turim teipos-gi ir raštininką gerą girtuklį ir da daugiau panašių ponų. Bet kur čia išpasakosi ir aprašysi visus, gaila tik darbo ir popieros.

Liudnių liudniausia pranešt skaitytojams, apie pasielgimą su mumis Vyskupo Baranaucko.

Kaip tik atėjo į Seinus tuo atsiuntė mums ant perskaitymo popieras lenkiška ir lietuviška, bet tai vis nieko: rokamom, kad gal klaidą padarė dėl nežinojimo ar čia grynai lietuviška parapija.

Vėliaus susitaria prakilnesniejie parapijonys ir nusiunčia prašymą, nurodydami nedorybę klebono ir prašydami, kad duotų geresnį kleboną. Vyskupas atvažiavęs pas mus pereitą vasarą apšaukė mus bedieviais neklausančiais savo klebono dvasiškos valdžios ir tt. rodyjo net pasiduot stačiai į nagus jam, nešant ant parodymo lietuviškas knygetes. Ant pabaigos pridurė, kad jeigu kitą kart ras mus teip besielgiant, tai iššauksės vardu ir pravarde ir išstumsės iš bažnyčios su lazdos antru galu (su tuo ka tiesus ir bukas).

Bet to visko negana, pernai gavenėj atsiunčia mums rašytą suplikaciją su „*Dievu macnum*“. Perskaitęs tai mus klebonas išreiškė mums žodį aiškindamas, kad negalėšą vartot „*tvirtas*“, nės negali suprast, ar *tvirtas* ar *virtas*, reik, girdi, giedot pagal Vyskupo liepimą *macnus*.

Stai šimet įvedė į mus bažnyčią lenkišką evangeliją. Stebėtina, kas jos klauso visi čion lietuviai, kad ir daug ir išgamų, bet jie vis geriau moka lietuviškai, negu maskoliškai arba lenkiškai. Lauksime, gal da ir pamokslą įves.

Kalnėnas.

Senapilė. Ačiū mus laikraščiams lietuvių pas mus bujoja. Asiranda vyrų, kurie su labai dideliu pasišventimu dirba ant tautiškos dirvos. Bet nestoka ir pusgalvių, kurie pradeda gėrėtis svetimais papročiais ir rubais. Teip nekurie pasisidū mėlinos gelumbės kelnias, tokias kaip maskolių apicierai nešioja, užsideda pentinus ant čebatų ir jodo nė koks paibelis.

Kalnėnas.

Viltrakiai. (*Naumiesčio pav.*) Pereitą gavėnę Viltrakius pas Aušrotą žemsargiai įieškojo karabino ir neradę karabino iš to pik-tumo pagriebė lietuvišką kalendorių ir išsivežė. Išsivežė, rodos, ir tiek, bet žandarmėrijai padarė daug baldos. Štai 12 d. birželio atvažiuoja jau visa pekla: pons prokuroras, žandarų viršininkas ir da 2 žemskiai, iškrėtė visur, bet nieko neradę pradėjo tyrinėti apie tą kalendorių, tas kalendorius buvo mat vieno siuvėjo, kuris tuom laiku siuvo pas Aušrotą, tai klausinėjo to siuvėjo kur jis gavęs ir tas kvailys pasakė, gavęs nuo Janukiškių Baliono. Tuojaus ten atsidadurė tie raudonsiuliai ir teip-gi nieko nelaimė, ėmė grasinti žmogeli net kumsčią sugniaužę. Kokia pabaiga bus to kalendoriaus — nežinio.

Diegas.

Pustelninkai. (*Naumiesčio pav.*) Gegužės 1 d. Pustelninkuos buvo surinkimas valsčiaus dėl išrinkimo sudžios, sudžią tą patį Kudirką paliko, tik „launinką“ kitą rinko. Senasis launinkas Rudževyčia paeina iš kaimo Šiarvininkišės, o jo kandidatas Juozas Lankunas iš kaimo Pavasijų. Per šitą rinkimą ant Lankuno daugiaus balsų buvo, ale „načelninks“ laikos Rudževyčios pusės.

Ant galo „načelninks“ pasakė: „valsčius išsirenka du, o katrą nor tą valdžia užtvirtina“, kiti tą jo atsiliepiamą teip supranti: „Valsčius išrenka du ukininku ant launinkų, o katras daugiau pinigų ikiša, tą paskiria. Tai mat kaip einasi...“

Liepalotų (Pustelninkų val) Rukauckas baisiai geidžia launinkystės. Da neteko ta garbė, nors gana jau žmogus pragirdė ir nemažai ikišo. Pasakoja buk jis, kaip „leibuks“ su bertainiuku važiuojo per valsčių. Dėlto, vyrai, apsisaugokit, šėip jis gers žmogus tik labai mėgsta į kitų reikalus kištis, kitus supešdinti: prie vieno priėjęs šneka, prie kitų priėjęs vėl kuso: „ar tai tu apsileisi!“ Dėlto, vyručiai, dabokitės tokių...

Naumiestis. Reikia duot pinigų, kad imtų! Gal Juoksitės iš manęs, kad aš teip

sakau tikrą tiesą. Naumiestyje yra tokia vieta, reik duot pinigų, kad pinigūs imtų. Ta vieta yra tai kasa. Kaip kad daug žmonių buvo pinigūs (mokesčius) atsinešę. Katras nor greičiau atlikti ir duoda puse rublio tai tas greit atlieka savo reikalą, o nuo katro nieko negauna tas gal laukt čielą sanvaite. O kad ir žyčijęs arba sėmėgą pardavęs — o turi duot!

Nuneša vienas žmogus pinigų į kasą, kur yra toks pusšunis Voronas ką perskaito pinigų.— „Da reik 5 kapeikų suriko!“ — „Ale kur-gi, čia tikrai tiek yra, kiek reik, kiek užrašyta“, atsiliepė žmogus. Bet ans vis nepu kalba. Tada žmogelis išėmęs ir pridėjo penkgrašį o visi pinigai buvo sidabrinei, tik tas penkgrašis varinis, atėjo kitas, pusšunis kasos skaito tuos pinigų jau to penkrašio nér o pinigų užtenka: gana, sako, nereikia penkgrašio, žmogus klausia, kur tas penkgrašis, ar jau tas mano penkgrašis koks raganius, kad jis vis prapuola, kas tai čia yra kasoje iš rankų veržia pinigų, kaip koki plėšikai.

Jeigu neatiduosi mano penkgražį, einu pas kasierių, aš turiu ir svietkus, kurie matė, kad daviau o tie sako: „tai dėl to penkgrašio, aš pusrublį daviau. „Tau bepiga duot, kad tu daug turi, o man ne tas penkgrašis brangų, tik teisybė“.

Kasierius prisakė po pietų ateit kvitų atsiimt, popiet ateinant kvitų atsiimt, Voronas stovi ant trepų: „še tavo penkgrašis atsirado, matai, sako, kas pervirš jau čia nepriima, o tu da teip vaidyjesi!“

— Dėlto kad vaidyjausi, tai nepriėmė, o kad bučiau tylėjęs, tai būtų ir priėmęs...

Tai prižiūrėkit jus, lietuviai tam drasuoliui, apmislyk kaip reikia apseit su savo geradėjais, nesiduokite savę pešti, reikalaukite visur savo tiesų.

Per savo nesupratimą pats išpaikino teuos činauninkus, o paskui verkiate, kad jus plėšia, ugi kas už tai jums kaltas, ar ne jus patis, kad skaitytumėte laikraščius pažintumėte savę, kuo esate ir ko jums reikia. Pažintumėte savo plėšikus-vilkus avių kailiuose...

Dabar rugojate, kad sunkus laikas sunku gyventi, o gailitės ant laikraščio kelių auksinų, kuris užmokėtų jums šimteriopai...

— Kaip girdėt Prusuos dirba geležinkelį. Išgirdę apie tai parubežiniai darbininkai palikę savo ukininkus eina į Prusų, ukininkai dejuoja, kad šeimynos negauna, šeimyna dejuoja, kad negali būti pas Lietuvos ukininkus, mažai pelno, prastas užlaikymas. O kas tik gyvs bėga į Prusus ant darbo. Ten Prusuos pelnyte daugiau pelno, ale maistas brangu, o sako ant lauko turi gulėt, o iš pavasario šaltos naktys gal ligą gaut, o jeigu nor šiaudų arba užvėjos kokios, tai tur samdyt vėl, ne pigi mokėdami. — Vienos bėdos...

Per surinkimą valsčiaus 1. gegužio, Pustelninkų valsčiaus ukinininkai reikalavo, kad kuris neturi 25 margų žemės negautų „paso“, tai yra bilioto per rubežių, dėlto kad išeina visi darbininkai su pasais į Prusus. Paskui kiti ėmė šaukti, kad tik tie negautų, kurie netur 6 margų lauko. Ant galo šaukė, kad visi darbininkai negautų paso, ant tokio reikalavimo vaitas nusijuokė ir pasakė: Apie tai ne mano valia aš negaliu neduot paso, nėra tai yra daleista valdžios; pasą gali gauti kožnas gyventojas (iki 21 metų, jei tėvai pavelyja, o nuo 21 metų pats gali gauti be jokių kliūčių).

Ir darbininkai gal gauti pasa ant 8 mėnesių ko ukinininkas lauką turėdams negautu, paskui neva rašė valsčiaus pastanavyjima, ale iš to vargu kas bus...

Klipyta.

— Liukiškiuos, netoli Bunikio, yra krumai, (nuo senovės keli medeliai užsilikę), kur tankiai žemskiai sleinikauja, kaip tik koki užmatė strielių tai tuojaus vejasi karabiną atimti. Vieną dieną užpuola jie vitis vieną gudrą vyrą. Vyruks pamatęs raudonsiulį padus pasipustęs, bėga, paspėjo per kiemą Bunikio bėgdams karabiną į šulinį įmesti ir pats vėl per laukus nubėgo sau, žemskiai jo daugiau nesivijo tik rodavojosi, kaip tą karabiną išimti. Viedras ant vindo įtaisytas, viens žemskis į viedrą įsilipo, o kitas leidžia į šulinį, mat karabiną išgriebė. Tą dieną Bunikio nebuvo namie, Bunikienė pamačiusi, kad žemskiai jau į šulinį kraustosi, pagriebė pinutį šakotą ir pradėjo žemskiui per šonus lygit. O nabagui žemskiui nė gintis nė aną paleist, tai žmona davė, kiek norėjo. Jau paskui žemskiems ne karabino nereikėjo. Tik užkeikė ir kaip šunį lupę išsilviko... Žemskiai padavė už tai į sudą, ir sudas prisudėjo du mėnesius sėdėt. Pagal teisybę jokios bėdos nebut buvę, ale kur tą teisybę rasi Gudijoj. O Bunikienė jokios baimės netur. „Negėda, sako, sėdėt už tai, kad žemskius sumuš“. Tai jums drasiej vyrai tegul bus pavyzdis, kurie susipešė gatavi savo brolių papjaut, o kaip tik pamato koki raudonsiulį tai, kai laukinės peliukės, nežino, kur pult, gatavi į plyšį lyst. Turėkit gėdą, vyrai imkite drąsą.

— Liepalotai parapijos Naumiesčio, 1900 m. Po pereitų Kalėdų į penktą nedėlę atsitraukė žemskiai su šaltyšium į Liepalotus pas Juozą Stiklių ir netikėtai užkropė koki tai Rudaitį nukentėjusį už lietuviškas knygas da paseleniją neatbaigusį Rygos gubernijoj. Užtiko jį vaikus bemokinant iškretė visas pabalces stuboj ir klėtyj, rado kelis senus kalendorius ir kelias knygutes nekalto italpos, ir parako pilną ragą. Viska susirinko kas jiems patinka, Rudaitį iškraustė, rado kelis receptus, ir koki seną rankraštį su giesmėmis, išklausinėjo, kas, iš kur, jis pasisakė, ėšąs iš miesto, šaltyšiaus klausė,

ar pažįsta, tas atsakė, pažįstas. Starša savo žemskio Bernoto klausė, tas ir pažįstas, o starša nepažįsta, o nepamislyja ir neatsimena, kad gali koks but politiškias prasikaltėlis, viską palieka ir išvažiuoja išsiveža tuos daiktelius. Visus namiškius perėmė baimė, o kaip da Rudaitis pradėjo pasakoti, kaip jį kankino Peterburgo kamarose, tai visų pakinkiai drebėjo. Ant rytojaus, kaip tik prašvito, Stiklius, išsidėjęs kviečių kartį, mėsos čielą paršą veža žemskiams užgadyt, bet žemškių nerado namie, arklus pasišėręs Sintautuos važiuoja liudnas namo, važiuoja, ir pyksta ant savo kviečių ir ant mėsos, dėlto kad nebuvo kam palikt. U-gi parvažiuoja namo ir randa baisia naujiena, Rudaitis išvežtas, o pati pasakė, kad ir jo reikalavo, tai jo net blusos pastipo, viską pametęs išbėgo į Slavikus pas gimines, o pačiai prisakė steliuot pinigų o pats bėgsęs į Angliją. Žemskiai da kelisuk atsilankė Stikliaus reikalaudami. Rudaitį išbugdė plynia žino kur, Stiklių kaimynai sudraudė, kad nebėgtų į Angliją ir mislyjo, kad jau užsibaigs, tik štai po kelių nedėlių pašaukia vaitas į kanceliariją pasirašyti, kad niekur neišvažinotų, po kiek laiko pašaukė tą Stiklių ir kaimo šaltyšių pas prokurorą. Stikliaus nieko neklausė, tik tai šaltyšiaus išklausinėjo, o toliau nežinia kaip bus.

Klipyta.

Iš Naumiesčio pav. Kas tai yra šmekeris? Ant to veik kožnas lietuvis atsakys: „toks pat velnias, kaip žemskis ir žandaras“.

O daug da atsiras tokių, ką su tuom nesutiks: „ei kur-gi, pasakys, taip negali juos vadyt — griekas, o vėl jie katalikai, ana nedėlioj viens taip bažnyčioje nobažnai poteriovo, taip šėyra, kad net galėjo Dievą sugraudyt“. Daugumas juos laiko už ištikimus žmones, jie sako: kas ką jie „kontrabantų“ jieško, kas nevalia, tai nevalia, be Dievo noro nė plaukas nuo galvos nenukrinta, mažiausias vabalėlis yra apveizdoje Dievo, o ta žemės dulkė prieš Dievo valią eina, tai kad tu prieš Dievo valią eini, tai tavę Dievas ir baudžia, paduoda į rankas maskolius, kurie uždaro į kalinį mučyja, į „pestungą“ uždaro, ir reikia už tai dėkavot Dievui, kad ant šio svieto duoda atpakutavot. Teip pas mus kalba netik bobos, bet ir tokių mulkių vyrų atsiranda.

Užpjaunių kaime, (Lesnistvos val.) yra lizdas tų „šmekerių“. Tie šmekeriai šnipinėja dieną ir naktį, valkiojasi po kaimus klausinėja kas girdėt, ar kuntrabantai neina, kas kuo užsiima ir tt., o žmonės teip paikai su jais apseina, kad gėda ir sakyti.

Nusibosta šnipukams apie namus trintis, eina toliaus. Nuėjęs koki pusmylį sustojęs mislyja: „kur aš dabar einu ir ko einu“, ir neužilgo atsimena žodžius savo pačios: „dykas esi pelna gauni, duona, druska nerupi,

tai tau tur rupėt, kaip lietuviai gyvena, turi šnipinėt, kas tas knygas neša iš Prūsų, kas tuos atsišaukimus lipina, kas skaito, žodžiu sakant, visą lietuvių judėjimą turi jaust ir užuost“. Ir vėl pastovėjęs pamislyjęs, galvą pakraipęs, brantą pasiūpinėjęs eina toliaus. Ale dabar jau kitaip eina, galvą iškėles dairosi net kur varnos laksto, priėjęs medį pažiuri į liemenį, pažiuri į kelmą, į šakas, uosto šnipinėja, ar nėra kokio užginto daikto, čia nieko neradęs eina keliu. Priėina tiltelių, pas tą atsistojęs stovi mislyja, žiuri, šnipinėja, čia nieko nepamatęs eina toliau žiuri: ten lauke žmogus prudą kasa; tiesiog kleipia pas tą žmogų, žiuri — teip kasa, kaip ir visus produs.

Jau ir pietus, o da nieko šnipas nepelnė jau mislyjo eiti bobas gąsdyt, kad pietų duotų, ale štai netikėtai laimė puolė: pamatė žydą su ragaška per kaimą važiuojant nuo vakarų į rytus, iškrausto nieko neranda, užkeikia eina toliau, žiuri sau niekadėjas ubagėlis krebždina palei tvorą. „Stoi!“ suriko šnipas; ubago net krepšiai sudrebėjo, o per senus kaulus „šurpuls“ persmelkė, iškraustė ubagėlį, rado duonos truputį, mėsos ir porą kiaušinių, nieko neėmė. Jau buvo šnipas į kiemą be einęs, ugi žiuri — iš kiemo išeina nejaunas žmogus ir ant pečių turi maišelį, pasišaukia tą žmogų iškrato, ir randa kokią tai tavorą ir keles bonkutes „sakarino“. Na dabar, kaip velnias su dušia bėga į peklą, teip šnipuks su žmogeliu bėga į savo mielą policiją.

Dėlto lietuviai su tokiais atsargiai elgkitės, visai neverta su jais susidėt, nės jie valkiojasi žabangas užmėtinėdami. Tai atsigert užėina, tai vištos pirkt tai pasiklaust kelio o vis mislyja, kad ką užtikty, kad ką rastų, o galėtų pristatyt į savo šventą policiją už ką gali gaut pagyrima, o gal ir „nagrada“.

Lietuviai ir lietuvės su tokiais šaltai šiorščiai apseikite, kad jie pasalomis prilingę neikastų. Nieko jiems dykai neduokite, nuo jų nieko neimkite, į kumus nevadinkite, jokios giminytos su jais neturėkite o tada bus daug geriau ir atsargiau ir mažiau nelaimių ir blogų prieplučių bus.

— Ant plento nuo Naumiesčio ant Sintantų eidams plentu žiuri plento sargas (drožninks) su nepaprasta kepure kaktose blekė, siulės raudonos. Tai turbūt „kacapas“ pamislyjau, einu toliau žiuriu kitas, ir su tokia jau kepure. Kodėl, sakau, jus su tokioms kepurėms? „U-gi, brolyti, mus panevali privertė; paliepė visiems tokias kepure isitaisyti. Buvo toki, ką su džiaugsmu isitaisė, mes čia keli nenorėjom, o tas perdėtinis Bliokas sako: „kurie neklausot, atsitraukit nuo sluzbos“. Ką darysi, duonos kąsnį kad gauni tai turi klausyt, „kaip laki,

teip turi ir lot“. Aš ant tos jo pasakos galvą palingavau ir ėjau sau toliaus.

— **Suodžiai**, kaimas Naumiesčio parapijos. Koks tai pusgalvis Rugienius ikišo liežuvi į degutą, tai yra piktumą turėdams ant kokio tai Kudirkučio apskundė, buk ans knygas skaitas ir „proklamacijas lipinas. Žemiskiai stagarus pastatę atbėgo iškretė jo bustinę, nieko nerado, bet jį patį paėmė ir išvežė įkimžo į Naumiesčio kalėjimą. Darė tyrinėjimus, tą vaikiną kankino, ale nieko neišlupo. Visas Suodžių kaimas pripažino, kad jis tuo neužsimdavęs, ale kvaili gudai vieno mėlągystės geriau klauso, nekai kelių teisybės. Tulį pasakoja, kad to Kudirkučio potograpiją nusinešę į Sirvintą rodinėjo kupčiams ir klausinėjo, ar jis ne pirkės, ar nenešęs kokių popierių. Tai mat koki tie mulkiai pripažino, kad spirito pirkės ir kitokių pirkinų, o apie popieras nieko nežiną. Jeigu jokio skundo ir bėdos ant jo neišras turės paleist — tie veržianariai. Labai gaila vaikinuko, jaunas da, drutas darbininkas. Tai atsitiko gegužės mėnesį.

— Prieš Sekmines tą nedėlę kun. D. barė žmones už knygelių skaitymą. Mokytus rašytojus ir skaitytojus tuščia galviais išvadino, o kvailus tamsunus, kuriems vistiek, ar juoda, ar balta, išgyrė. Gaila, kad kunigėlis nepasakė, kokių knygelių neskaityt, mažų šaltinių, kur yra surašyti griekai, mažu nenori, kad tas skaitytume, kad griešyt neišmuktume, todėl gera būtų žinot kokias galima skaityt, o kokių neskaityti.

Klipyta.

Starpolė. (Numirė daktaras Tamošius Smolskis). Čionai pasimire 20 d. gegužės mėn. garsus kitasyk visoj gubernijoje Dras. T. Smolskis. Sunus lietuviu — baudžiauninko nuo Velionos jis buvo išluosuos tas nuo baudžiaivos ir išleistas į mokslus savo valdono dvarponio (bene Burbos). Pabaigęs daktarystos mokslus velionis daktaras apsigyveno Vilkaviškyje (Suv. gub.), o paskiaus Starpolėje, kur budamas tulį laiką pavietiniu gydytoju *puikiai* mokėjo atliuosuoti nuo kareivijos vyrus: nuo kitų paėmė už tai po tukstantį ir po daugiausiai rublių. Daugiausiai iš to Smolskis susikrovė didelius turtus. Kaip gydytojas buvo plačiai pagarsėjęs savo drąsumu ir pasisekimu ir... nemielasirdingu pasielgimu su savo ligoniais. Kas pinigų neturėdavo, tas pas Smolskį jokios rodos negaudavo; jei kas nesutekdavo jam kelių skatikų užmokėt už rodą, toki Smolskis tiesiog išmesdavo per duris atėmęs parašytą receptą.

Nors patšai pakilęs iš varguolių-lietuvių, Smolskis kiek įmanydamas kėlėsi į ponus, į lenkus; pasiliks po juo 2 sunus ir 3 dukterys išauginti kaip lenkai. Ant lietuviškų dalykų Smolskis nepaaukavo anė vieno skatiko, nors

paliko keletą dvarų ir keletą namų... iš viso ant pusės milijono rublių vertės.

Numirė žmogelis sulaukęs apie 70 metų amžiaus ir nér kuo jį geru paminét po smerčiui...

Palaidotas iškilmingai su kunigais ant Starpolės kapinių — užmokėta kunigui prabašėiui Senkui už tai 300 rub.

Kalnelis.

— (*Pravoslavijos pasiplitinimas*). Kaip ateina kokia maskoliškai-pravoslaviška iškilmė, tik tada pamatai žmogus, kiek yra mūsų mieste pravoslavų: dvi cerkvukės buna kimšte prisikimšusios, skambėjimai pravoslaviškų varpų ausis užspengia, po visą miestą girdėtis kareivišką muziką... O žmonelės lietuviai tik klausosi ir žiopso į tokius dyvus. Jei kas pamislytų, kad pravoslaviai pas mus, tik vien atėjusiai maskoliai, tas klystų... mets į metą prisideda pravoslavijos ir keletas katalikių, daugiausiai mergų, kurios norėdamos ištekti už pravoslavo priima tą tikėjimą. „Ką — girdi — nepriimti pravoslavijos, kad pati ciecorienė perėjo ant maskolių vieros!“ — Laikas būtų mus kunigėliams parodyti savo darbštumą ne vien prie kartų lošimo, bet ir prie apgynimo katalikiškų avelių nuo pravoslaviškos pavietrės!

Maskoliai žada statyti Starpolėje didelę cerkvę nusipirko jau ir vietą. Ant savo kapinių-gi jau stato koplyčią.

Neseniai atvarė į Starpolės klioštorių kun. Mečislovą Dereškevyčių ant nubaudimo užtai, kad nedavė atleidimo nuodėmių dviem mergom žadėjusiom tėkti už pravoslavų.

A.

— (*Sudžia-Šemiaka*.) Lenkiškas laikraštis „Echo“ šiteip rašo apie prezidentą Starpolės susivaziavimo sudžių: „Nuo kelių šimtų metų užsiliko pas maskolių žmones pasaka apie kunigaikščio Šemiakos sudą: ten tik tasai laimėdavo, kuris kyšį sudžiai išsprausdavo. Beveik tą pačią pasaką reikia pritaikyti ir prie mūsų p. prezeso Šteino. Atkeltas į mūsų padangę iš Varšavos išpradžių p. prezidentas matyt da neapsipazinęs gerai su savo padėjimu sudijo nė šėip, nė teip, nė dalykus savo pažįsta menkai, o kyšių da niekas nedrįso atkišti. Ale neužilgio atkeliaus iš Varšavos žydelis, senas pažįstamas p. prezeso — per tą žydpalaikį jis Varšavoj lupdavo pakliuvusius į jo nagus žmones. Tasai žydelis tuojaus sujieškojo p. prezidentui kitą žydą didžturtį Ginsburgą, kuriam pavedė tarpininkystę terpu interesantų ir p. Šteino. Vienok neišsitikėdamas ansai varšavinį žydelį paliko da ant Ginsburgo kitą žydą kaipo kontrolierį to gešeto. Ginsburgas drauge su pusadvokačiu Gordonu tuojaus pradėjo varyti savo operacijas: ką laimėdavo tai pasidalydavo su prezidentu ir anais žydėliais. Tik ant savo nelaimės aną kontrolierį Ginsburgas (matyt per savo godumą) nuskriaudė, permažai jam davė, nės išgautų nuo žmogaus 200 rublių kontrolieriui

paskyrė tik 5 rublius. Tasai iš piktumo ėmė ir išpliaušė tą dalyką, kam nereikia. Nors tasai gešetas ir nesuiro, ale vis-gi tiems ponams pasidarė ne teip smagu kyšius iš žmonių traukti, nės dabar jau reik tai daryti su dvigubu atsargumu.

Buvo Starpolėje visokių prezesų, buvo ir tokių, ką ėmė ir kyšius, ale vis-gi ne teip žydiškai, kaip dabartinis mūsų p. prezidentas „Šemiaka-Šteinas.“

Dv.

Sasnava (Starpolės pav.) Kantarų streikas. Nuo senovės buvo priprasta, kad 3. d. Velykų prabaščius pamyli kantarų, kantarės brostvininkus. Ale dabartinis Sasnavos bažnytelės prižiūrėtojas kun. Gilius ar per nerangumą ar per šykštumą ne padarė ano priprasto baltiaus. Kantarai susitarė ėmė ir padarė užtai streiką: per kelias nedėlias ir šventas dienas Sasnavos bažnyčioje nebuvo girdėt nė kantarų nė kantarkų giedant, bažnyčioje buvo tylu.

Kp.

Kauno gub.

Panevėžio pav. (Žeimelio.) Ši pavasari mitrus vagys išvežė Žeimelio „banką“ į Bardiškių kulykus (sodžius Bardiškiai netoli nuo miestelio) kur perkraustė baurą ir rado jame 12400 rub. su viršum, 30 rub. su kapeikoms paliko da „banke“ „bankieriams“ prasigyventi o kitus pasiėmė su savim ir išsivežė, kaip girdėt į Prusus. Kiek nesidarbavo policija, bet ikiol viskas nuėjo ant „pusto vėjo“. Štai kaip stebunklingai vogė tą banką. Vidur naktį atvažiavo 5 ar 6 vagys su pora arklių į karus pakinkyta; privažiavo prie artimesnio lango, kur pakavota pati banka, išgrazė ir kalto iškalė reikalingas lange skylės, išplėšė dvi drutas geležines lango štangas ir įėjo į vidų. Matykit kokiems reik but kurtiems žmonėms, kad negirdėt to viso vagių trenksmo, o be jo jie negalėjo apseit. Netoli nuo valsčiaus (valsčiaus namuose buvo banka) stovi ir kalinys ir, lyg tyčia, tą naktį tupėjo ten viens prasikaltėlis. Sako, kad tas prasikaltėlis, išgirdęs bildėsi, paklausė panaktinio: „Kas ten beldžias!“ Panaktinis, buk atsakęs: „Gulėk tik, tau galva apsisuko!“ Matai, kaip dyvinai čia viskas atsitiko. Bet paklausykim toliau šitos stebunklingos istorijos. Įėję į vidų vagys gražiai atsirakino šėpa, kur stov padėti „bankavi“ popieriai ir rakteliai prie pinigų šėpelės. Mat vagys turėjo tikrą šėpos raktelį (o gal taš raktelis netyčiom buvo paliktas prie šėpos), žinojo, kur padėti rakteliai prie pinigų šėpelės (mat dvibirkalinė šėpelė su pinigais buvo įtaisyta į mūrinę sieną ir uždaryta mūro durimis — taigi vagys ir atrado šėpoje raktelius tų durų). Dievai žino, iš kur tie vagys toki gudročiai, kad viską reikalingiausią, gražiausią žinojo! Atradę šėpoje raktelius mūro durų, meistrai gražiai atsirakino

jas ir išsitraukė su pagelba štangų dvibirkalinę šepelę. Paskui šėip ir teip išgrudo ją per langą, užsidėjo ant karų ir nušvilpė į Bardiškių kulynus, kad pažiūrėt, kiek joje pinigų yra. Bet čia tikri stebuklai: mislyk sau bemislydamas, kaip tyliai turėjo apseit vagys, kada traukė šepelę iš muro ir kišo ją per langą, o tuojau už lentų sienos gulėjo du raštininko „pomocninkai“, o kiek toliau ir patsai raštininkas su savo nemaža šeimyna. Nežinau ar jie tyč apmirę buvo ir nieko negirdėjo ar pasigėrę pasliauk gulėjo? Nežinau, kam da nekrinta į akį šitokie dalykai kaip va: panaktinis negirdėjo trenksmą vagių, tuotarpu kad girtas prasikaltėlis išgirdo, vagys gražiausiai žinojo visą padėjimą bankos: žinojo, kur kokie rakteliai yra ir kur jų jieškoti, nės jeigu ne būtų žinoję, iėję, vagys tuoj būtų plėšę muro duris; paskui, koku budu negalėjo girdėti bildėsio vagių nė raštininkas nė jo „pomocninkai“, kadangi vieni iš jų gulėjo tuojau už plonos sienos, o kiti truputį toliau, kaltinti žmogų, kurs gal but nēr kaltu, ar tai gerai bus. Ar šėip kalbėk ar teip: čia galių-galiausiai toksai mišinys, kad nieko negal susivaikyti: viens sako teip, kits anaip ir niekur negal surasti teisybės: matyt, tokia jau Dievo valia ir tiek. — Vienok turiu pripažinti, tamista teisybę sakai: kada žmogus nenor nė vieno trupučio pamislyti ir prakrapštyti iš miego sau akių, tai išeina, kad „įseit oran“ teipgi negalima be Dievo valios. Fe! ... kad jau tamista perdaug! Na padėkim, kad mus „banką“ vogė vagys — „rabauninkai“ ir da koks ten raštininkas ne raštininkas ar kits kas jam panašus. Bet kame prasikalto čia policija. Jeigu jau banką vogė tie pats musiškės žmonės — tai policija negalėjo prie jų prisidėt. — Aš ir nesakau, kad policijos pasielgimas parodo, kad ji tai šunybei pritarė: policija, sako, susekus, koki maždaug buvo tie vagys, kokiose jie vietose nakvynes turėjo, pas ką apsisistovinėjo ir ties kokia net vieta perėjo per rubežių į Prusus šitą viską dažinojo, o sugaut negalėjo! Reikia da pridėt, kad tai buvo ne koki garsus didelių miestų vagys, bet, kaip pas mus atsitinka, koki nors grintelninkai ir ponų „liasvenčiai“, užtaigi ir šitoki vagys negalėjo teip greitai pasikavot, kaip tai abelnai mislyja, jie butinai išbuvo su pinigais da kokias kelias dienas Lietuvoj: reikėjo todėli ir pasinaudot tuo laiku. Bet kur tau pasinaudos mus policija: didelis jai čia daiktas, kad kas nors apvagia lietuvius, iš to jai tik džiaugsmas, todėli ji kad ir didžiausius vagis ir žmogžudžius per vienas duris įleidžia, o per kitas tuoj ir išleidžia. — Policija pas mus yra netik vien todėli, kad but, bet kad ir padėt rusų valdžiai mus skriausti: iš dangelio atsitikimų su vagystėmis galima persitkrint, kokiame reikalui ji yra paskirta;

mus policija toks pat jau plėšivas, kaip ir tie vagys su savo pagelbininku. Tik gaila, kad kiti nemato to, kas stačiai jiems duria į akis. Jeigu du vagys nor pavogt vieną ir tą patį daiktą ir viens nor vogt tokiu budu, o kits anokiu, tai mūsų žmogui visad rodo, kad viens visai nenor vogt to daikto, bet dar apsergėt jį, o tik kits nor. Bet gal kas pamislys, kad nieko blogo negali pasakyt apie Žeimelio bankos sąnarius. Turiu persergėt, kad reikėtų mums geresnių sąnarių ir juos galima gauti. Primišiu aš čia neperlabai seną, bet vis da naują daiktą: lietuvio dušia ir kūnas teip pigus, kad juos galima nupirkti už butelį alaus ar kvortą arielkos. Tik prisižiūrėk, tamista. Ateina rinkimai „užziurėtojo“ bankos, ir jos sąnarius renka vienbalsai, sugarėję degtinėje, o kiti padoresni tyli ir nieko nesako: ką čia, sako, ar tai juos užrėksi. Ateina rinkimai vaito — renka vėl tie pats girtuokliai, kurie už kvortą žydiškos smarvės gatavi parduot savo pačią ir vaikus. Kas jiems iš to, kad paskui tas vaitas ar valdytojas bankos lups nuo jų kailį, bile jie tą kart atsigeria ikvaliai, o kas bus toliau — visticpat. Teip pasielgdami ant rinkimų lietuviai niekad negal turėt nė gero valdytojo bankos, nė gero vaito nė kokio kito doraus urėdo, nės tie, kurie perka sau urėdą, paskui nor atgaut už tatai pinigus, todėli ir lupa nuo žmonių, kiek gali. Nedyvinu tur pasirodyt ir šitoki atsitikimai, kaip su Žeimelio banka: čia daug kame kaltė ir tie jos sąnariai, kurie skaito savę už dorus žmones: jiems stokuoja supratimo išmanymo ir mokėjimo gaspadoraut, idant pastatyt bankos ant tvirto pamato ir aprupint ją iš visų pusių, užtaigi turint tokius perdėtinius ant savo abelnų turtų, mes greičiau galim prastot tuos turtus, ne kad padidint juos ir naudotis iš jų. — Bet gal manęs kas paklausti, kame kalti sąnariai bankos? Jug jie gal nevogė jos pinigų?! — Teisybė, ką nuo ožio galima reikalauti: nė pieno nė vilnos. Vargiai kame galima juos kaltinti, jeigu jie, mažai teismanydami ir laikydamai už didžiausią garbę but bankoj, pasirupino patekt į jos sąnarius. Mažai tepažinę šviesos žmonės visur teip daro: jiems bile tik vietą užimti ir pinigus imti, o ten ar jie gal atsakančiai išpildyt tą vietą ar ne — visticpat. Bet kaslink valdytojo bankos turiu užtėmyti, kad jis peranksti papuolė į tokią vietą, kad vis bankos dalykai reikalauja žmogaus sumanancio, buklaus, žmogaus, kurs kiek daugiau but prasilavinęs ir suprastų, kad banka yr' ne todėl, kad gaut nuo jos sau algą ar žmonėms prasmegt joje, bet kad palengvint žmonėms jų pinigiskus reikalus. Užtaigi, vardan šito, perdėtiniui bankos turētu rūpēt ne jo paties nauda, bet nauda žmonių, kurie šaukiasi prie bankos. Čia reik pasišventimo ir gerų darbų dėl jos, turint atsa-

kančias žinias. — Vaisiai mat eina pagal grūdą: mažos vertės grūdai atneša vaisių taip-gi mažos vertės.

Berštalys.

Triškiai. Treti metai jau, kaip klebonas Stropas užsimani taisyti Triškių bažnyčią. Lengvu jam buvo, nės atėjęs čia, rado gatavo grašio 1000 rub. surinkto kunigo Karono, buvusiojo kamendoriaus Triškių. Tai visiems žinoma, nės kun. Karonas atsisveikindamas su mumis stačiai tai pasakė iš ambonos. To negana, buvo didelės aukos ant bažnyčios ir palaikai, iš kurių dvi išnešė katra po 1000 rub., kitos po keletą šimtų: matomai pinigų buvo.

Taisydas prasidėjo nuo didžiojo altoriaus. Kad ir buvo daug svarbismo darbo, bet niekas nepriešino, nės maršalkai bažnyčios visi prasiškolinę klebonui ir bijo jį užkabinti, o parapijos nesiklausė klebonas.

Prasidėjo taisydas. Altorius tapė pastatytas neproporcingai: net didžiausias lubas reikėjo išpjauti, kad ji patalpinti. Keleta dešimčių nubaltintų lentų ir keturi pitloriai (teip pramanė žmonės šventuosius) prarijo visą naudą, ir prasidejo rinkimas pinigų vėl ant „taisymo“ bažnyčios.

Per atlaidus vaikščiojo žmogus su blekine skrynute tarškindamas kiekvienam po nosia pakylęs: „ant taisymo bažnyčios!“ — Aplinkiniai parapijonys tyčiotis pradėjo iš Triškėčių, kad jie ubagauja ir pabudo klausymas: — Kur dingo surinktieji pinigai?

Kas-gi gal atsakyti, jeigu ne klebonas? Dėlto burelis protingų vyrų susibaudė klausti apie tai klebono, ir reikalauti nuo jo atsakymo ant rašto, kur jis išleido sunkiai uždirtą parapijos grašį, ir paaukautus ant bažnyčios pinigus.

Maršalkai bijodami rustybės klebono pranešė jam ką žmonės kalba, gavo už tą po sklėnyčią šaltos arbatos, ir pasiliko „gerais“, o klebonas, kuriam matytis netiko tas klausymas iškirto labai gaudingą pamokslą, iš kurio keletą žodžių patalpėsių čion, kad žinotų žmonės, kaip iškalbus yra mūsų „dvasiškas“, tėvas.

— Jums reikia raštų? visokių „gazių“! noritė „mundriais“ buti! jums reikia žinoti ką kunigai klebonijoje daro! špiegavoti jums reikia! špiegai! parmazonai! gyvates. (pauza) (po bažnyčia girdėtis sugrandintų dušių šnypsimas nosių) žalty! atminki, ateis valanda myrio! raitysis sopuliuose, šauksis prie to kunigo, kurį špiegavojai, bet gali neprisišaukti! girdi? gali neprisišaukti!“ —

— Ant tų bausių žodžių pakilo net kaukimas davatkų, rasit atminė, kad tarnas Jezaus, dėl savo neapikantos, ipatiškos zlatės tikrai nėjo pavadintas prie mirštančios ir penkis sykius ėjo žmogus kol išprašė ir permaldavo kleboną.

Tokiu tai budu nor klebonas užrišti burną žmonėms, baido mirio valanda.

Netikiu ar kas bus teip kvailas ir itikės, kad jeigu neskaitys laikraščių ir nesispardys kepamas kaipo „gera avis“, tai jį myris aplenkis!

Jeigu teip bijoti, tai klebonas tur skubėti apsirokuoti su mumis, bet už vagystę velniai jį neglostys.

Nebijokiti broliai! klauskit, jūsų teisybė, tur atsakyti jums, nieko miegoti nieko laukti kol gyviems kailį nulups, kratykimes nuo skriaudikų nežiūrėdami ar ilgi jo skvernai, ar trumpi.

Kariaukim už tiesas savo!

Priešias apgavikų.

Iš Triškių. Sausio mėnesį mirė staigu sena ubagė špitolė. Klebonas palaidojo ją veltui.

Tas akyvas atsitikimas sugraudino nevieną kietą širdį, ir kalbėjo žmonės, kad vienok klebonas tur kartais širdį. Bet vėliau štai kas pasirodė.

Klebonas palaidojes, pasišaukė iš špitolės kitą ubagę, kuri sargino mirusiąją ir užklauskė, kame yra „drabužiai“ mirusios?

— Koki ten drabužiai? — skurčiai, atsakė ubagė, — atsiėmus sau jos giminaiti, tokia-pat vargšė.

Klebonas baisiai užpyko, tvirtindamas, kad tie drabužiai jam prigulėjo, ir liepė sujieškoti tą moteriškę, kuri nuskriaudė jį prisivimu ubagės palaikus, kad ji užsimokytų, ar atiduotų „drabužius“. Kaip tai apjuokia savę kiti kunigai: šaukia ant raštų lietuviškų, o ir be raštų mato žmonės ko kiti iš jų yra verti.

Tiesą sako priežodis: „ubago gribių ir kunigo kišenias nepripyldysi.“

Ubagė.

Pasvalys (Panevėžio pav.) Viena davatka, buvusi nukeliavusi į Vilnių ant Sekminių atlaidų, sugrįžusi ateina pas manę ir prašo, kad gauciau jai kame-nors tokią knygutę, iš kurios ji galėtų išmokyti lenkiškos kalbos. Man užklausus, ką ji veiks lenkiškai išmokusi, atsakė norinti apsigyventi Vilniuje, o tenai be lenkiškos kalbos negalima ešą apsieiti. — „Jug yra Vilniuje jau viena lietuviška bažnyčia,“ — aiškinau aš. Bet ji atsakė, kad tenai yra daugybė bažnyčių, kuriose šventimas vien lenkiškai laikomas, ir kas nedėlią ešą tai vienoje, tai kitoje iš jų atlaidai, todėl mokant lenkiškai galima ešą daugybę atlaidų prisipelnėti. Pasisakė, kad jau kelios davatkos iš čia susitarusios išsikraustyti į Vilnių. Kažin, kad visos Lietuvos davatkos susitarusios išsikraustyti ar į koki Rymą, ar kur-kitur? — ir joms būtų lengviau dangų užsipelnėti (nes tenai gal ir popiežių tektų pamatyti) ir čia paliktų mažiaus tinginių-dykaduonių.

Šundavatkis.

— 5 birželio buvo antrąsyk krata Tetirvinų sodžiuje pas ukininką Valeiką. Jos pasekmių dar nepatyrė.

Dešimtininkas.

Ariogala. (*Kauno pav.*) Musų klebonas Morkus arba, kaip jisai save vadina, Morkevicz, yra didelis lietuviųstės priešin, jisai teip nekenczia lietuviškų laikraščių kaip žydas kryžiaus. Išz to pasielgimo bažnyčioje matyt, koks jisai geradėjas ir bičiulis dėl lietuvių. Bažnyčioj giesmininkams smarkiai prisakė negiedoti giesmių grynai lietuviškai, bet su senoviškomis šiukšlėms, kaip: „macnas, smutkas, noglas, milosnikas, asablivas“*) ir kt. Mus klebonui geriau, kad ir ne žmoniškai, bile senoviškai. Katrie giesmininkai nenorėjo po jo pusei pasiduot, tuos pavarė nuo giedojimo nors ir puikiausius balsus turėjo, kaip va: K. Aniulis, iš Leliušių, ir O. Alievsk. iš miestelio. Dabar gieda dvi persenusios davatkos Ročkiuki ir Kemzuri, ir iš vyrų ar tris, kurie gieda kaip klebono prisakyta anė per aguonos grūdą klebono ištatų neperžengdami. Teipo-gi ir jo numylėtas organista (dudorius) traukia po senovei gadžinkus arba, lietuviškai sakant, adynas lenkiškai kareivišku budu. Nors ir nė vieno žmogaus nėra, ką suprastų lenkiškai, bet mus klebonas su organistu tai ne rupi bile tik keliems lenkomanams patikti. Per mišias kada gieda prie vargonų lenkiškai, tai nors jo pati ateina pasiklaust (sic!), bet per adynas tai tik vieni žmonelės suseina, kurie negal tame laike nė poterių kalbėsi, nės organista lenkiškai szaukdamo: „Panie wysluchai modlitwy nasze“ sumaišo jis visas maldas ir poteries. Per Dievo kuno šventes tai jau ne išgirsi lietuviškai giedant anė balso, rodos kad tada ir Dievas pastojų poniškas, nesuprantas muzikiškos kalbos. Tai teip kenčiame mes lietuviai ariogališkai po sparnu savo geradėjo, kursai anot vieno dainiaus:

„Lenkiškai gieda ir lenkiškai šneka,

O nuo lietuvių duonos su druska prašo.

— 22 dieną gegužės sudegė Ariogaloj 50 namų. Pirmiausiai užsidėgė prasta žydų bakuželė ir nuo tos ko tik visas miestelis nenuėjo ant pelenų. Per didelę storonę ir pagelbą bažnyčią likos išgelbėta nuo ugnies. Pragaištis nuo ugnies išneša ant 8000 rublių. Labiausiai atsižimėjo per gaisrą ugniniai vagiškai, kurie neva pribuvo gelbėt, o tuo tarpu vogė kas tik pakliuvo į jų rankas. Daug daiktų, ką išgelbejo iš ugnies pateko į jų prakeiktus nagus. Toki neverti nešiot žmogaus vardo, ir tokius ar anksčiau ar vėliau už tokius darbus sutiks skaudi rykštė teisybės.

J.

Krakiai. (*Kauno pav.*) Visiems knygų ir laikraščių platintojams duodu parsėrgėjimą, kad

aplink Krakius ir pačiuose Krakiuose yra didelis šunsnukis šimtininkas („sotnikas“) Sekleckis, kursai norint vardą lietuvių nešioja, bet piktesnis yra ir už rudąjį gudą. Jisai uostinėja ir lando, kad tiktai kur prie ko prisikabįt ir ką ikąsti. Dėlto pranešu dar kartą: lietuviai, saugokitės to vižuno! Ant asabos greit galit pažīt, nės išbalės ir kudais, ir nosis priplota.

J.

Mintauja. 11 gegužės š. m. užėjau miške prie 15 lietuvių-darbininkų. Pradėjau kalbėti ir va ką aš nuo jų užgirdau. Jie buvo atkeliaję da prieš š. Jurgį nuo Vilkmergės į Latviją ant uždarbio. Ilgą laiką negalėjo gaut nė jokios vietos. Ant galo pasamdė juos plytinkas — Sentikis prie plytynės (nuo Mintaujos šesi viorstai einant plentu ant Rygos). Prie tos plytynės tie darbininkai teišturėjo tik tris sanvaites, nės ilgiau, ištiesų, nebuvo galima ten begyventi. Mat plytinkas su savo darbininkais apsieina blogiau, negu su gyvuliais: muša, kolioja; o ant lietuvių darbininkų tavenatos plusta: „prokliataja Litva, prokliatije litovci“*) Algos už tris sanvaites vargai tegavo po du rublių; o vienas mažas vaikiukas, kokios trylikos metų, — 20 kapeikų. Dabar tie darbininkai, tiek prakaito išlieję, neradę laimės grįžo pėšti (apie 30 mylių) atgal į savo kraštą, beveik be vieno skatiko kišenėje. Kaip jie skurdžiai vaitojo! — oi Dieve, Dieve! kasžin ar bepargyšim visi į savo kraštą, nės valgyti nė kąsnio neturim. Atsisveikinęs, nuėjau, o jie paliko miške ant nakvynės, buvo jau sutemę. Baisus ir vargingas, abelnai, visų lietuvių darbininkų padėjimas ar tai Lietuvoje, ar tai iškeliausių į kitus kraštus. O tuom tarpu valdžia neduoda spaudos, gauda kaip smakai knygučes, kurias beskaitydami žmonės galėtų susiprasti ir išrasti kelius, kaip pagerinti savo būvį.

Vėžys.

— 25 gegužė š. m. teko sutikti ant kelio, arti Mintaujos, penkis lietuvių sodiečius nuo Kriukų (iš Pakurlendijos), važiuojančius į Mintaują. Dar ištolo užgirdau lietuviškai meiliai dainuojant. Labai pradžiugau, nės pamislyjau sau: „mat jau broliai lietuviai nebesigėdžia savo brangios kalbos.“ Bet neilgai trukus, tie patys broliai užtraukė vėl dainą, tik jau neb lietuvišką, bet latvišką. Ant galo jie manę privijo ir užkalbino maskoliškai: „zemliak žnaš koną rinkų.“ Atsakiau: „nesuprantų.“ Jie vėl atkartoję tą patį klausymą maskoliškai, aš vėl atsakiau: „nesuprantų.“ Teip jie iki kokių penkių kartų manę maskoliškai klausė, nors aš atsakynėjau: „nesuprantu.“ Ant galo vienas prašpeko lietuviškai. Kada užklausiau, dėlko jie maskoliškai zumbija, tai tokį atsakymą užgirdau: „Mat jei vienas iš mūsų kokio žodžio

*) Tvirtas, liudnumas, staigus, mylėtojas, įpatingas.

*) Prakeikta Lietuva, prakeikti lietuviai.

maskoliškai nežino, tai kits gal žino, užtai mokinamės kalbėti maskoliškai.“ O broliai! broliai! ar-gi mums negėda teip daryt, mint savo kalbą po kojų: ar-gi mums pritinka žaunyti maskoliškai. Negana dar to, kad maskoliai — gyvatės mums kiša savo susmirdusį raugalą, jau ir mes patys tarp savęs imam maskolintis. Iš šalies klausant, kaip mūsų lietuviai kaimiečiai žaunija maskoliškai, tai tik juokas ima: nės čia išvien maskoliški, lietuviški, lenkiški, kartais baltiški žodžiai — mišinys, daugiau niekas. Gana broliai maskoliškai rumbuoti! Kalbėkim tik lietuviškai! mūsų kalba graži! Visi svetimtaučiai, kas tik ją žino, garbina ir giria.

— Mintaujoje 26 gegužės š. m. buvo sušaukę visus vyrus, iš Kurlendijos rėd., kurie jau yra atsitarnavę kariumenėje. Reikėjo susirinkti ant arklių rinkos, parodyti biliotus, ant kurių spaudė antspausta. Tiems lietuviams reikėjo sugaišti kokias dvi dieni, tuo tarpu, kad dabar kaimiečiams didelė darbymetė: sėjamas laikas. Štai suriko vienas policijantas maskoliškai: „susirinkite Kronvircavo valsčiaus!“ Vienas latvis „biliotninkas“ latviškai atkartoję to policianto žodžius. Teip vienas burliokas ir „biliotninkas“ kad šoks ant to latvio: „Kaip drįsti latviškai kalbėti, koks tu kareivis, kad nemoki maskoliškai!“ „Kas tau darbo, kad aš kalbu latviškai“ — atkirto latvis. — „Ar tu žinai kas aš esu, aš „ruskij soldat“ aš caro tarnas rekė burliokas, išvertęs akis. — „Tu kvailys, gyvuolys!“ — atsakė latvis ir plumpt kad šveis jam per ausį, tuoj caro tarnas sugriuvo. Pripuolė daugiau latvių ir teip priplunksnavo caro tarną, net raudonas burbulas panosėje pasirodė. Nutilo burliokėlis — užgeso patriotizmas.

Kad tai mūsų lietuviui teip apsieitų su burliokais, kaip tie latviai pasiėlgė! *Vėžys.*

Vilnius (Verkai ir Kalvarija). Atstume penkių viorštų nuo Vilniaus yra kalnas „Verkai“. Apie tą kalną yra toks padavimas. XIII amžiuje kada da mūsų bočiai prabočiai klaidžiojo pagonystės tamsybėse, vienas iš kunigų pamylėjo gražią mergaitę. Tos meilės vaisium buvo kudikėlis. Kudikėlio to tėvas, kaipo kunigas, negalėjo jo auginti nė laikyti prie savęs, nės kunigams nevalia buvo pačiuotis; sunelio-gi labai jam buvo gaila. Iš to nelaimingo padėjimo tą kunigą išgelbėjo ši aplinkybė. Vieną sykį medžiojo Didis Lietuvos Kunigaikštis Vytis arba Buividas. Išgirdęs tą kunigą, kudikėlio tėvas, nupynė kašelę, idėjo į ją savo sunelį ir pakabino po medžiu. Pats-gi užsislėpė ir dabojo, kas atsitiks su jo suneliu. Medžiotojai rado kudikėlį gaudžiai verkiant ir tuoj pasakė Didžiam Kunigaikščiui Vyčiui; tas liepė pašaukti kunigą ir jam atidavė auginti. Tą kudikėlį Didis Kunigaikštis

pavadino Lizdeiko (rastas lizde), o vietą Verkas. Tas Lizdeika paskui paliko kurėjų kurėju arba vyriausiu kunigu. O vieta ir po šiai dienai vadinasi Verkais. 1663 metuose Vilniaus vyskupas Jurgis Belozoras, geizdams praplatinti dievmeldystę ir paduoti budą atminimo baisios kančios Išganytojaus mūsų Viešpaties Jezaus Kristaus, liepė išvesti kelius kančios Jezaus Kristaus ant Verkų kalno teip, kaip buvo senovėje mieste Jeruzolimos, kuriais pats Viešpats Jezus vaikščiojo. Aleksandras Sapiega teipo-gi Vilniaus vyskupas metuose 1669 pabaigė tuos kelius pašventė, pastatė bažnyčią po vardu švento Kryžiaus ir iššventė ją. Vietų Vilniaus Kalvarijos yra trisdešimts penkios. Dievmeldystė jose prasideda 3 dienų gegužės mėnesio ir tęsiasi lyg 14 dienų rugsėjo mėnesio. Daugiausiai aplanko jas lietuviai ir žemaičiai ant Sekminių; tikslai labai didelė iškada, kad tos minios meldžionių negali išgirsti niekuomet pamokslo lietuviško. 14 dienų gegužės mėnesio susirinko gražus būrelis lietuvių miestčionių iš Vilniaus miesto apvaikštinėti kelius kryžiaus. Prie pirmos vietos Večerninko išviso lietuvių buvo apie 40 ypatų visokios luomos ir lyties. Apvaikštinėjo vietas labai dievmeldingai, giedodami tam tikras giesmes, neteip, kaip lenkai, kurie gieda per visas vietas dvi arba tris giesmes, ir priegtam be jokios tvarkos, kaip antai einant nuo Cireneušo pas Veroniką, gieda „Jau žegnoja aš Tavę, mieliausis Sunaiti“. Lietuviai giedoję i dvi eili: vieną vyrai, kitą moters. Lietuvų dievmeldingumas, tvarka giesmėse padarė didį išpuolį ant sulenkėjusių lietuvių, kurie susigraudinę pradėjo pereidinėti į būrį lietuvių. Tas labai nepatiko kelvedžiams sulenkėjusiems. Todėl jie matyt priprašė zakristijono Kalvarijos bažnyčios, idant jis nepavelytų giedoti lietuviams prie bažnyčios, nės kad lietuviškas buris, iki 100 ypatų, atėję į vietą Kalvarijos kalno, pradėjo giedoti giesmę: „Jezau mieliausis, ant kryžiaus ištemptas“, o sviatas ant tos graudingos giesmės pradėjo virsti iš bažnyčios, kur, partija sulenkėjusių lietuvių giedoję savo giesmę, tad zakristijonas išėjo iš bažnyčios ir pradėjo rėkauti ant lietuvių, idant perstotų giedoti; bet kad lietuviai norėjo klausyti Dievo, o ne kokio šaldros, ir giedoję, tai zakristijonas pradėjo gąsdinti lietuvius su policija ir žandarais, bet nieko nepadarė. Gėda zakristijonui, o da didesnė gėda kun. K. . . Vietą Kalvarijos nupirko Čepelevskas, buvęs Vilniaus vyskupas Žvėrevyčia ketina panaikinti bažnyčią šv. Mikalojaus, kur lietuviai gieda. Ak Vieszpatie! *Sun. Nėrio.*

Peterburgas. Peterburgo lietuviai kas met rodo daugiau gyvybės. Auga labdaringa draugystė; kas kart tankiau yra keliami lietuviški

vakarai (tai labdarių, tai studentų), kur susieina ir tarp savųjų pasilinksmina lietuviai; bet už vis svarbiaus yra tas, kad pradeda suprasti savo padėjamą tie žmonės, kurie savo ranomis uždirba sau duonos kąsnį.

Pradžioj šių metų Peterburge tapo įkurta nauja lietuvių draugystė po vardu „*Peterburgo lietuvių savotarpinės pašėlos draugystė*“. Ją užmanė ir įkurė išmintingesniejie ir prakilnesniejie iš darbininkų, nelaukdami, kol apie juos pradės kiti rupintis. Jie patys parupino istatus draugystei, išgavo daleidimą nuo valdžios. Tuoj draugystei atsiradus įstojo į ją apie 30 žmonių. Trumpai paduodu istatus naujos draugystės. Mieris jos, kaip nurodo pats vardas — savotarpinė, pašėla: sąnariai draugystės dėš pinigūs ir šėps kits kitą. Draugystė šėps savo neturtingus sąnarius pinigais ir prirodymu vietų: susirgęs sąnaris gaus po 2 rub. kas nedėlę; numirus sąnariui, draugystė šėps jo pačią, o jeigu nebutų kam pasirupinti apie likusiuos vaikas, tai draugystė augis juos ir mokis lyg 15 metų amžiaus. — Įstojantis į draugystę turi įnešti 50 rub., o paskui kas met mokėti po 6 rub. sąnariškų mokesčių; jeigu kas neišgalės iškart įnešti visų 50 rub., tai gali užmokėti tuos pinigus dalimis, bet ne mažiau, kaip po 2 rub. kas mėnesį. Šitie 50 rub. visad rokuojasi savastis sąnario ir jis gali juos atsimiti išstodamas iš draugystės. Įstatymai neaprubėžiuoja skaitliaus sąnarių — ir draugystė galės augt, nės Peterburge yra daug pasiturinčių lietuvių darbininkų. Dabar draugystėj yra apie 50 žmonių, o kasoj daugiau, kaip 1000 rub. Apie draugystės reikalus rupinas rėdystė, kurioj yra 7 žmonės (pirmsėdis, išdininkas, raštininkas ir 4 sąnariai), juos išrenka kasmetinis viešas susirinkimas draugystės. Padidinimui savo turto draugystė kelia vakarus. 4 dienoj Velykų jauna draugystė pakėlė pirmą savo vakarą. Vakaras pasisėkė kuopuikiausiai. Susirinko daug svieto (beveik visi kalbėjo lietuviškai), buvo daug darbininkų ir kareivių. Ant scenos buvo parodyta Vaisganto „Nepadėjus — nēr' ką kasti.“ Lietuviškas choras padainavo kelias lietuviškas dainas („Kur banguoja Nemunėlis“, „Miškas užia“ ir kitas). Už vis geriau buvo atliktos deklamacijos. P. Z-a naturališkai ir gerai perskaitė „Dainą praščioko nemokancio rašyti“; praščioko drabužiai ir naturališki judėjimai pakėlė dar vertę jo deklamacijos, — ir klausytojai kelis sykius iššaukė jį ant scenos. — Buvo tai vienas iš geriausių lietuviškų vakarų Peterburge; susirinkimas buvo tikrai demokratiškas, viskas ėjo geriausioj tvarkoj, visiems buvo linksma ir malonu . . .

Iš širdies linkime jaunai draugystei geros ateities, o jos vadovams tokios energijos ir darbštmo, kokią jie parodė lyg šiol.

Adresas Dtės rėdystės: Peterburgas, Sadvaja 49 gyv. 35. S—aitis.

Dorpatas (*Jurjevas, Livl. gub.*) Syki atėjęs į bažnyčią pamačiau keletą žmonių — darbininkų, visai lietuviškai išrodančių. Po šventimo priėjau prie jų prakalbinau lietuviškai, pasirodė, kad jie ištikro lietuviai, kilę iš Radviliškio parapijos ir atkeliavę čia gardesnės duonos jėškodami. Trumpai tegalėjome mes šnekėtis ir per tą laiką še-ką nuo jų patyriau: prieš pusantrų metų vienas žydas, atvažiavęs iš Dorpat, apšaukino Radviliškyje, kad kur ten apie Dorpatą reikalingi ėš darbininkai prie dvaro ir labai išgyrė uždarbį ir ponus. Netrukus susitarė apie 30 šeimynų su visais vaikais, išviso 100 su viršum žmonių, daugumas dvaro kumčiai (ardinarcikai), pardavė kas turėjo, savo triobą ir karvę, ir žydo vedami atvažiavo į vieną dvarą 20 viorstų nuo Dorpat. Čia pasirodė, juog duonos veltui nieks neduoda, ir uždarbis labai mažas kuo skiriasi nuo uždarbio Lietuvoje; kumetis gauna pinigais 50 rublių ant metų ir beveik tiek-pat ardinarijos, kaip ir Lietuvoje, tik tai moterys visai neprivalo eiti į dvarą dirbti, ir jei eina, tai už kiekvieną dieną joms užmokama. Darbas-gi visai nelengvesnis, kaip Lietuvoje. Susikalbėti su ponais tegali tik tai kas rusiškai kiek supranta o su kitais darbininkais nēmaž nesusikalba, nēs anie yra ėštai ir kitų kalbų visai nemoka. Katalikų bažnyčia tėra tik tai Dorpat, kurią ne kaskartą gali pasiekti. Dėl tokių aplinkybių kiti, kam dar liko keli skatikai, grįžo atgal į Lietuvą, daugumas-gi, nebeįstengdami sugrįžti, pasiliko prie Dorpat.

Ponui jie ėtiko, nēs tinginiauti žmonės nepratę. Netrukus ponas užleido jiems savo rumė vieną kambarį sklepe, kur jie ėtikė sau koplytėlę; kunigas atvažiavęs iš Dorpat pašventino ją ir ėtaisė altorių. Dabar koki kartą ant mėnesio atvažiuoja kunigas, atlaiko mišias, aprupina juos dvasišku penu. Staigiam reikalui atsitikus važiuoja į Dorpatą.

Užklausus, kaip čia jie gyvena, atsakė: „butų viskas gerai, ir sočiaus pavalgyti gauname, ir netiek nuvargstame darbuose, tik tai sunku be bažnyčios. Berots šventomis dienomis susirinkę koplytėlėje pasimeldžiame, pagiedame, bet vis jau neteip be kunigo.“

Paauga vaikai reikėtų pamokinti skaityti, bet visoje kolonijoje atsiradęs tik tai vienas elementorius; knygelį teippat nēkokių neturi, nēs namie išbauginti nieko nepasiėmę, tik tai maldaknyges, kurios jau nuplyšusios o naujų nusipirkti negauna. Kitiems butų metas į škaplierius ir rožančius įsirašyti, bet negali

gauti kur nusipirkti, o kas iš namų turėjo, tai jau nudrįsę ar išbyrę. Vietinis kunigas jiems labai neprilankus, — dabar jį iškelia ir žmonės meldžia Dievą, kad jiems doresnį vadovą atsiųstų. Aš pažadėjau jiems parvažiuojes ant vasaros į Lietuvą, parupinti ir škaplierių, ir rožančių, ir kitų brostvių (pašventintų) ir maldaknygių ir šėpiau knygelį; žmonės nežinojo nė kaip bedėkavoti už tokį pažadėjimą. Manydamas, kad kunigams prider aprupinti savo aveles reikalaujamais maldos įnagiais, kreipiaus prie jų, tik nežinau, ar kas atsilieps. *Skrabalas.*

Skotija (Anglija).

Blantyrė. Musų miestelyje yra kelios lietuviškos šeimos bene 17 stubų, pavienių apie 60. Dirba čionai vien anglekasyklose. Turim vieną lietuvišką mėsos ir dešrų krautuvę. Žmogus pirmiau tapo sužeistų anglekasykloj, turėjo ant pradžios skatiko nusisamdyt namą, ir neblogiausiai išgyveno. Tik dėlėi dabartinės karės pietinėj Afrikoj pabrango valgiai ir turėjo priešai gatvę uždaryt krautuvę, tik pasiliko užpakalinę dėlėi lietuvių prisiėjo žmogui ir veik visi darbininkai paleist. Taip-gi yra keletas vyrų, kurie supranta tautiškų reikalus ir remia juos. Skaito laikraščius „Ukininką“, „Varpą“ ir iš Amerikos „Lietuvą“, geriausiai už visus-gi patinka „Ukininkas“, nės daugiausiai jame yra žinių iš tėvynės apie musų gimtinį kraštą, kurį nevienas iš mus apgailim: kitam prisiėjo gal ir ant viso amžiaus atsiskirt, ar tai dėlėi kariumenės ar dėl varymo į Siberiją.

Yra teisybę ir bjauriai apsieinančių musų brolių, vietoj šelpiti tautiškų reikalus šelpia policiją ir savo uždirbtus skatikus mēto ant nenaudingų dalykų, bet toki ir mažai ką supranta tautiškų reikalus, jie da-gi peikia tokius, ką yra patekę į nagus šiaurės meškinui ir giria „carą.“ Bet reikia pagirti musų vyrus, kad tokius caro sėbrus jie nelabai guodoja! Viena kart susirinkus keliems karšiamon užėjo kalba ir apie Lietuvą ir carą; bet vienas norėjo perginti visus, kad caras gerai daras; kiti gana jam aiškino, kad rusų valdžia bloga, kad pats caras persekioja žmonės, bet ans nē klausyt nenorėjo. Tada nabagai uždavė keles ausines, ir išmetė laukan sakydami: „eik pas carą, kad tav geras, ko čia atėjai, kad ten gerau buvo.“ Ir iš teisybės juk toki mus vyrai ir Lietuvoj galėtų but gerai šnipukais.

Neprosali bus čia paminėt ir apie žydus išėjusius iš Lietuvos. Yra čionai jų daugelis daugiausiai rubsiuviai. Daugelis iš jų valkojosi po lietuviškus kaimelius, nešiodami pirkinius, kaip va: marškinius, laikrodžius ir kitokius daiktus. Kiti važiuoja duoną; kad geriau pirtų duoną vežą raugytų agurkų kopustų, kas musų moterėms labai patink. Jeigu katra duonos

neima, ta negauna agurkų ir kopustų, tokiu budu jie priverčia musų moteris pirt duoną. Akyviausia matyt kaip žydai taiso laikrodžius. Jeigu katro laikrodīs blogai eina tai žydas kaip burtinikas iš aukšto pasako, kas jam kenkia, kartais spilgą ikišes išlaužia kokią sprendžiną ir parodo kas pagadyta. Už pataisymą moka po kelis šilingus (5 net ir 6) nors darbas vertas kelių penų (1 penas = apie 4 kap). Kiti apgauti jau susiprato ir netiki į žydo burtus. Iš to matyt, kad mus žmonės stuokuoja supratimo, apšvietimo. *Er-tis.*

Iš Amerikos. Ikišiolei (1 gegužio) Amerikos lietuviai sudėjo parodos reikalams 2125 dolerius (apie 4100 rublių), pašalpai-gi kankintinių 350 dol (arti 700 rublių, skaitant visos aukas nuo pradžios). Aukas renka redakcijos „Vienybės“ ir „Lietuvos“. Dalinimui aukų kankintiniams tapo išrinktas komitetas: Dr. J. Šliupas viršininku, p. Šernas „Lietuvos“ redaktorius raštininku, ir p. Olševskis „Lietuvos“ išleistojas, kasierium. Kaip buvo vaidai su kunigais renkant komitetą parodai, tas pats atsitiko ir dabar, renkant komitetą kankintiniams. Kada rinkimai jau baigėsi, kunigai sukurstė tulose vietose žmones, kad jie, nors nieko neaukavę ant kankintinių, rinktų p. Stagarą į viršininkus, nės esą Dr. Šliupas, nieko neduosęs nukentusiems kunigams. Kada kilo tokia apozicija, ant išrinktojo komiteto papludo dar daugiau balsų, kad kuniginiai nepergalėtų, kad vėl nebūtų tų nereikalingų vaidų kaip tai yra parodos komitete. Dr. Šliupas apgersino, kad nukentusieji paszalpą gaus lygiai, ar jie būtų kunigai, daktarai arba paprasti žmonės, ypatingai tie, kuriems pašalpa yra reikalingesnė.

Selpimas tautiškų reikalų žymiai auga; apart rinkėjų aukų, kuriuos išrenka draugystės, arba tokie patys atsiranda, kurie vaikščioja po lietuvių gyvenimus ir renka penktukus, dešimtukus ir tt., tulos draugystės yra jau nutarę, kad kiekvienas draugas turi mokėti po 1 centą kas mėnesis ant tautiškų reikalų. Tokiu budu susidės vis keliolikų dešimtų dolerių ir bus galima ką jau atlikti. Didelę įtekmę ant aukų plaukimo turi garsinimas vardų aukautojų laikraščiuos. Kunigai savo aukos jau ir prišuntė į centrališką parodos kasą.

Bačkauckas, „Saulės“ išleistojis, buvo pažadėjęs Susivienijimui kokių ten spaudinamą mašiną, už ką Susiv. prezidentas kun. Kaupas Bačkaucką pakėlė į „garbės sąnarius“ Susivienijimo. Prieš Kaupą ir Bačkaucką kilo pasipriešinimai nuo sąnarių ir Bačk. savo pažadėjimą atitraukė — mašinos Susiv. nedavė. Ant Kaupo dabar vėl rugoja Susiv. sąnariai už nepaėmimą tos mašinos ir kad Bačkauckas neturėjęs tiesos savo žadėtą dovaną atgal atsimiti. Už žadėtą dovaną kiti rods ištaria

„dėkui“, bet nepripažįsta jam „garbės sąnarystės“ už tai, nors savvališkai tąją B. Susiv. prezidentas suteikė.

„Tėvynės Sargui“ paakinus Amerikos liet. kunigus, kad pasirupintų geresnius redaktorius, kurie galėtų atsiskirti „šliupiniams“, kun. Kraučiuonas atsuntė p. Šernui raštą, kviečiantį jį į redaktorius „Kataliko“ su alga po 20 dol. ant sanvaitės. P. Šernas toki užkvietimą atmetė.

„Tėvynės Mylėtoju Draugystė“ ikišiol igijo arti 800 sąnarių; kasoje turi apie 300 dol. Kada toji draugystė užaugs ant poros tukstančių sąnarių, tada susidės apie 1200 dol. ant metų, tada galės išleisti kas mėnesis po knygelę arba gerą trimėnesinį žurnalą. Kad Lietuvos apšviestunija parupintų gerų raštų, agitatoriškų bei populiariškų, Tėv. Myl. Dr-stei, toji pilnai atsiektų savo mierį ir vėliaus už raštus galėtų primokėti.

Galiausiai pasirodė jau ir įstatymai „Motinėlis“ draugystės, kurią pernai užmanė kunigai. Kunigai su toja draugyste nori užsidengti nuo užmėtimų, buk jie nieko neveikia tautiškai. Štai „Motinėlis“ mieris: Gaivinti ir užlaikyti lietuvių, iškariauti Lietuvai laisvę žodžio, spaudos, tikėjimo ir nepriegulmystės; šelpsinančius į mokslą, išleidinę populiariškas knygas, įrengus mokyklas, knygynus, teatrus... Sąnariai „Motinėlis“ yra padaryti į tris kastas: pirmieji mokės po 10 dol. įstojimo ir po 1 dol. mėnesinės, kurie tik vieni turės balsus rinkimuose vyresnybės arba nutarimui; antrieji mokės 5 d. ir 50 ct. mėnesinės; tretieji-gi 1 dol. ir 25 ct. mėnesinės. Ikišiol prie „Motinėlis“ priguli tik kunigai, viso 7. Kun. Žilinskas yra prezidentu, kun. Kaupas sekretorium, kun. Šedvydis kasierium. Kason įplaukė iki 1 gegužio 110 dol., iš kurių 18 dol. išduota p. Grauzai ant stipendijos.

Delray, Mich. susitvėrė jau 8 moterių draugystę po vardu „Milda“ vien šelpimui tautiškų reikalų. — Serantone susitvėrusi „Lietuvos Dukterė“ draugystė, prie kurios prigulėjo į 45 draugės, kaip ir Pittstone persiskyrė į dvi — katalikišką ir šliupinę. Moterims parengus įstatus, tiejie nepatiko kun. Kaupui; įstatai tapo atmesti ir kiti parengti, kuriuos išdalinus sąnariams, kilo ermyderis ir šliupinės su kasa liko prie pirmųjų įstatų, o katalikės prie antrųjų — abi po tuom pačiu vardu.

Amerikietis.

Johannesburgas. (*Transvalius, Pietinė Afrika.*) Lietuvių čionai pasiliko gana daug (?) sulyginant su skaitliu gyventojų.

Daugiausiai dirba aukso kasyklose ir uždirba po 15—30 šilingų ant dienos. Amatinkai, o labiausiai kalviai ir rimoriai uždirba dvejopai tiek. Tik liudna, kad tie, ką daugiausiai uždirba, maž teuzčėdyja, o kareivi pasibaigus pinigai bus labai reikalingi. Žydai išvažinėjo,

visos vietos dėl prekystės yra palaidos, galėtų, su nedideliais pinigais užsidėti biznius ir pasirinkti jiems žinomas geresnias vietas. Kiti nieks nepersegrės reikia patiem susiprasti ir naudotis iš geros progos, kad po kareivi nereiktų eit į *kaparytą* (valgytuvė juodiems) tarnauti žydai grinatoriui už tris svarus ant mėnesio.

Arti dvidešimts vyrų lietuvių išėjo į kare. Laikraštis „Volkstem“ išeinantis Johannesburge paduoda, kad rusianai (lietuviai ir keletas maskolų) po komanda apiciero Ganieckio atsižimėjo narsumu.

Dirbtuvėj grenatų kur atsitiko eksplozija lietuviai nedirbo. K

Ant Paryžiaus parodos paaukavo:

	St.	S.	d.
Dominikas Lavkutis	—	10	—
Karolis Zvedris	—	10	—
Konstantin Kosenko (stačiatikis)	—	5	—
Jozapas Mockervice	—	5	—
Stanislovas Palonskis	—	2	—
Kazimieras Bakutis	—	6	—
Stanislovas Vinspolis	—	3	—
Liudvikas Masickis	—	10	—
Aleksandra Masickis	—	10	—
Teodoras Jaspelkis	—	5	—
Martinus W. (kalvinas)	—	2	6
Jozapas Smolskis	—	2	6
Friedrich Krompol	—	1	6
Vincetas Varna	—	2	6
Jozapas Kairis	—	10	—
Chėkelis Varkel (Žydas)	—	2	—
Tiofilas Kazlauskas	—	1	—
Adomas Jankunas	—	10	—

Iš viso: Sterl. 4 18 0

Atsakymai.

Erskėčiui. Suprantamas daiktas, kad vargas trukdo ir apšvietimo išsiplėtimą. Bet gana daug atliksite vien platindami raštus...

Klipyta. Tamistai sekasi rašyt. Tamistos troškima pasirupšime išpildyt. Daugiausiai rašykite visokius atsitikimus savo krašto, žinoma, nepasenusius.

L. Pelėdai. Koresp. iš Tr. atėjo nesenei su pasarga: „tie rankraščiai jau pas mane guli apie 3 mėn. ir užmiręs buvau...“ Rašto „išpudis iš 1 lapkričio“ ne teko matyt.

Apk. „Valniomanija galė XIX a.“ gavome.

Barzdyla. „Bankartas“ gavome.

Kankintinų pinigai.

Atsiųsta iš Amerikos kankintinų komitėto	pirma
kart	400,00 Mk
Antra kart	585,00 Mk.
	985,00 Mk.

Rokaičiuos, 12. d. liepos mėn. 1900. *D. Saunus.*

N. B. Išsiųsti pinigai bus parodyti 8 No. „Uk“

Apgarsinimai.

Žemlapis Lietuvos ir Latvijos

lietuviškoje kalboje, atspausstas lotiniškomis litaromis Peterburge, gaunamas pas inžinieri **A. Maciejevskį.** Nevskis pr. n. 111b. 73. Prekė 1 rub. už ekzempl. su pristatymu; imant 10 ekzempl. 20 % rabato.